

เอกสารประกอบการเรียนรู้
สำหรับผู้เรียน
โครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน (รายวิชาภาษาไทย)

วัตถุประสงค์รายวิชา

๑. อธิบายลักษณะ ความสำคัญ และคุณค่าของภาษาไทย
๒. ฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยเพื่อการเรียนรู้
๓. นำทักษะทางภาษาไทยมาใช้ในการเรียนรู้
๔. แสวงหาความรู้อย่างมีเจตคติที่ดีต่อภาษาไทย

คำอธิบายรายวิชา

ลักษณะ ความสำคัญ และคุณค่าของภาษาไทย ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทย เจตคติที่ดีในการใช้ภาษาไทยในการแสวงหาความรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑
ลักษณะ ความสำคัญ และคุณค่าของภาษาไทย
เวลาเรียน ๒ ชั่วโมง

ผลลัพธ์การเรียนรู้

- ๑.๑ ผู้เรียนสามารถอธิบายลักษณะภาษาไทย
- ๑.๒ อธิบายความสำคัญ และคุณค่าของภาษาไทย

หน่วยที่ ๑

ลักษณะ ความสำคัญ และคุณค่าของภาษาไทย

ภาษาไทยมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง แตกต่างจากภาษาอื่น การที่จะใช้ภาษาให้ได้ผลสมความมุ่งหมาย จะต้องรู้จักลักษณะของภาษาอย่างถ่องแท้เสียก่อน มิฉะนั้นจะไม่สามารถหยิบยกหรือเลือกถ้อยคำได้ถูกต้อง

๑.๑ ลักษณะของภาษาไทย

๑.๑.๑ ภาษาไทยมีตัวอักษรเป็นของตนเอง

ภาษาไทยมีตัวอักษรเป็นของตนเอง เป็นที่น่าภาคภูมิใจยิ่งนัก บางชาติไม่มีภาษาของตนเอง ต้องใช้ภาษาอื่น บางชาติมีภาษาของตนเอง แต่ต้องใช้ตัวอักษรของชาติอื่น พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นราธิปพงศ์ประพันธ์ได้ทรงกล่าวถึงตัวอักษรไทยว่า “พ่อขุนรามคำแหงได้บัญญัติตัวอักษรไทยขึ้น โดยดัดแปลงแบบที่ใช้กันอยู่ก่อนบั้นนั้น ก็ได้บัญญัติขึ้นเพื่อให้เหมาะสมแก่ภาษาไทยเป็นส่วนมาก แต่แล้วก็ให้มีอักษรเพิ่มขึ้นมา เพื่อถ่ายตัวอักษรภาษาบาลีสันสกฤต ซึ่งเขียนต่างกันแต่ออกเสียงเหมือนกัน” ตัวอักษรของไทยที่ใช้อยู่ปัจจุบันมีดังนี้

๑.๑.๑.๒ ตัวอักษรแทนเสียงแท้ คือ สระ ซึ่งมีเสียง ๓๒ เสียง มีรูป ๒๑ รูป คือ

ะ - วิสรรชนีย์	า - ลากข้าง
ั - พินทุอิ	' - ฟนทอง
อ - หยาดน้ำค้าง	" - ฟินหนู
- ตีนเหยียด	- ตีนคู้
เ - ไม้หน้า	โ - ไม้โอ
- ไม้ไตคู้	- ไม้หันอากาศ(หรือไม้พัด)
อ - ตัว อ	ว - ตัว ว
ย - ตัว ย	ไ - ไม้มลาย
ใ - ไม้ม้วน	
ฤ - รี	ฦ - รือ
ฦ - ลี	ฦ - ลือ

๑.๑.๑.๒ ตัวอักษรแทนเสียงแปร คือ พยัญชนะ มี ๔๔ ตัว

ก ข ฃ ค ฅ ฆ ง
จ ฉ ช ซ ฌ ญ
ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ
ด ต ถ ท ธ น
บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม
ย ร ล ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ

๑.๑.๑.๓ ตัวอักษรแทนเสียงดนตรี คือ วรรณยุกต์ มี ๕ เสียง ๔ รูป

- ไม้เอก	- ไม้ตรี
- ไม้โท	- ไม้จัตวา

๑.๑.๑.๔ ตัวอักษรแทนจำนวน คือ ตัวเลข

ไทยมีตัวเลขเป็นของตนเอง คือ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ เป็นเอกลักษณ์ที่ควรจรรักษาไว้อย่างยิ่ง

พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวเลขไทย เป็นสิ่งที่คนไทยควรเขียนให้ชัดเจนและถูกต้อง การที่ไม่ระมัดระวังการเขียนตัวอักษรไม่ชัดเจน นอกจากจะไม่รักษาเอกลักษณ์ของภาษาแล้ว ยังอาจจะสื่อความหมายผิดพลาดได้

๑.๑.๒ ภาษาไทยแท้เป็นภาษาที่มีพยางค์เดียว

คำพยางค์เดียวออกเสียงสั้นชัดเจนมีความหมายที่ผู้ฟังแล้วเข้าใจทันที ตัวอย่าง คำเรียกเครือญาติ พ่อ แม่ ลุง อา น้ำ ป้า พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย ฯลฯ คำกริยา ไป มา เดิน นั่ง นอน พุด กิน ปีน ฯลฯ คำเรียกชื่อสัตว์ นก การ เป็ด ไก่ หมู หม่า งู วัว ควาย เสือ ลิง ค่าง ฯลฯ คำเรียกชื่อสิ่งของ เสื้อผ้า มีด หม้อ ถ้วย ชาม ไร่นา ฯลฯ

๑.๑.๓ ภาษาไทยแท้มีตัวสะกดตามมาตรา

มาตราตัวสะกดมี ๘ มาตรา คือ คำไทยแท้จะมีตัวสะกดตามมาตราและไม่มีการ์นต์ คือ แม่ กก ใช้ “ก” เป็นตัวสะกดแม่ กก ใช้ “ง” เป็นตัวสะกด แม่ กต ใช้ “ต” เป็นตัวสะกดแม่ กน ใช้ “น” เป็นตัวสะกด แม่ กบ ใช้ “บ” เป็นตัวสะกด แม่ กม ใช้ “ม” เป็นตัวสะกด แม่ เกย ใช้ “ย” เป็นตัวสะกด แม่ เกอว ใช้ “ว” เป็นตัวสะกด ตัวอย่าง มากมาย ขาดแคลน ขมขื่น ข้าวของ ร่วงโรย ของฉันทน์ เย็นฉ่ำ พบปะ คิดถึง ฯลฯ คำที่ไทยยืมมาจากภาษาอื่น จะสังเกตได้จากเขียนตัวสะกดตามรูปเดิมภาษาเดิมแต่ออกเสียงตามมาตราตัวสะกดของไทย

แม่ กก	ข ค ฅ	เช่น เลข โรค เมฆ
แม่ กต	จ ช ซ ฎ ฐ ฑ ฒ ต ถ ท ธ	เช่น กิจ ราช ก๊าซ รัฐ วัฒนา บาท ครุฑ
แม่ กบ	ป พ ฟ ภ	เช่น รูป ภาพ ปฐพี ลาก
แม่ กน	ณ ญ ร ล ฬ	เช่น คุณ อรัญ การ กาล กภาพ

๑.๑.๔ ภาษาไทยมีรูปสระวางไว้หลายตำแหน่ง

ก. ข้างหน้าพยัญชนะ	เช่น	ไป เสแสสร้ง	ฯลฯ
ข. ข้างหลังพยัญชนะ	เช่น	จะ มา	ฯลฯ
ค. ข้างบนพยัญชนะ	เช่น	ริ ดี	ฯลฯ
ง. ข้างล่างพยัญชนะ	เช่น	ครู ดู	ฯลฯ
จ. ทั้งข้างหน้า และข้างหลัง	เช่น	เขา เธอ	ฯลฯ
ฉ. ทั้งข้างหน้า และข้างบน	เช่น	เป็น เสียง ติด	ฯลฯ

๑.๑.๕ คำเดียวมีความหมายหลายอย่าง

ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด มีความหมายหลายอย่าง ทำให้มีคำมากขึ้นตามความต้องการจะสังเกตได้จากข้อความที่ประกอบ (หรือปริบท) หน้าที่ของคำต่างกัน ความหมายก็ต่างกัน

ตัวอย่าง “เขาสนุกสนานกันในห้องนั้น แต่น่าแปลกใจว่าทำไมเขากันไม่ให้กันเข้าไปในห้อง” คำว่า “กัน” ทั้ง ๓ คำ มีความหมายแตกต่างกัน

“กัน” คำแรก เป็นสรรพนาม แสดงจำนวนประมาณว่ามากกว่าหนึ่ง

“กัน” คำที่สอง เป็นกริยา หมายความว่า “ขัดขวางไม่ให้กระทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง”

“กัน” คำที่สาม เป็นสรรพนาม แสดงถึงผู้พูดแทนคำว่า “ฉัน”

ตัวอย่าง “โบราณว่า ปลาหมอตายเพราะปาก แต่ฉันไม่กลัวเพราะฉันพูดเพราะเสมอ”

“เพราะ” คำแรกเป็นบุพบท แสดงว่านามข้างหลังเป็นเหตุ

“เพราะ” คำที่สองเป็นสันธานแสดงเหตุผล

“เพราะ” คำหลังเป็นวิเศษณ์ หมายถึงพูดน่าฟัง ฯลฯ

๑.๑.๖ ภาษาไทยมีความหมายประณีต มีคำที่มีความหมายหลักเหมือนกันแต่มีความหมายเฉพาะต่างกัน

ตัวอย่าง

การทำให้ขาดจากกัน

ตัด หั่น แล่ เชือด ฉือน สับ ซอย ฯ

การทำอาหารให้สุก

ปิ้ง ย่าง ต้ม ตุ่น นึ่ง ผัด ทอด คั่ว ผิง อบ ฯ

บุพบทบอกสถานที่ (ติดกัน)

ใกล้ ชิด ติด แนบ ข้าง ฯ

การเลือกใช้คำในการเขียน การพูด ต้องเลือกใช้ให้ถูก ถ้าเลือกผิดความหมายจะเปลี่ยนไปด้วย เช่น เขานั่นหมู เขาสับหมู ฯลฯ

๑.๑.๗ ภาษาไทยเป็นภาษาเรียงคำ (Word – Order)

การเรียงคำในภาษาไทยเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง การเปลี่ยนตำแหน่งของคำ ความหมายของคำเปลี่ยนไปด้วย การวางคำผิดที่จะทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ ทั้งนี้อาจจะเกิดจากระเบียบของการเรียงคำในภาษาไทย

๑.๑.๗.๑ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงภายในศัพท์หรือท้ายศัพท์

เพื่อแสดงหน้าที่ของคำ หรือที่จะแสดงเพศ พจน์ การก กาล มาลา วาจก เช่น ภาษาตระกูลอื่น การตีความจึงต้องดูตำแหน่งของคำโดยอาศัยข้อความประกอบ(บริบท)จึงจะเข้าใจความหมายได้

ตัวอย่าง ฉันต้องการปูไข่ ไม่ใช่ไข่ปู

“ปูไข่” ไข่เป็นคำวิเศษณ์ แสดงให้ทราบว่าปูกำลังมีไข่

“ไข่ปู” ไข่เป็นคำนาม หมายถึง ไข่ของปู

ตัวอย่าง ในห้องนี้มีนักศึกษาชาย ๒๐ คน นักศึกษาหญิง ๑๐ คน (เพศ)

มีหลายคนไม่เห็นด้วย (พจน์)

เขากำลังทำงานอยู่ (กาล)

เธอต้องทำ มิฉะนั้นจะไม่ได้ผลดังที่ต้องการ (มาลา)

เขาถูกเรียกตัวเข้ากระทรวง (วาจก)

บางที่ เพศ พจน์ กาล มาลา วาจก ต้องอาศัยการพิจารณาจากคำขยายความ

ตัวอย่าง เขาอยู่ตามลำพัง (เอกพจน์)

พวกเด็กๆกำลังสนุก (พหูพจน์) ฯลฯ

๑.๑.๗.๒ ระเบียบการเรียงประโยคในภาษาไทย

๑) ตามปกติเรียงลำดับ ประธาน กริยา กรรม (ผู้ทำ กริยา ผู้ถูกกระทำ)

ตัวอย่าง ฉัน กิน ขนม

พ่อแม่ เลี้ยง ลูก

ลูก เลี้ยง พ่อแม่ ฯลฯ

ข้อยกเว้น - กรรมอาจอยู่หน้ากริยาในเมื่อข้อความนั้นบ่งในทางไม่ตีมีคำว่า “ถูก” นำหน้ากริยา เช่น เขาถูกตีๆ

- การเรียงประโยคอาจจะนำกริยาหรือกรรม หรือส่วนขยายไว้หน้าประธานประโยคก็ได้ แต่ความหมายจะเปลี่ยนไป เพราะจะเน้นน้ำหนักที่คำแรก

๒) คำหรือวลี หรือประโยคขยายคำใดก็อยู่หลังคำนั้น

ตัวอย่าง วันนี้มีคนน้อยจริง

คนไหนทำงานมากคนนั้นได้เงินมาก ฯลฯ

ข้อยกเว้น - คำแสดงจำนวนประมาณอยู่ข้างหน้าก็ได้อยู่ข้างหลังก็ได้ แต่ความหมายแตกต่างกันออกไป

ตัวอย่าง บางคนชอบ บางคนไม่ชอบ

บางเนื้อชอบบางยา

มากหอมมากความ

น้อยคนที่เคยเห็น ฯลฯ

- คำปฏิเสธอยู่ข้างหน้า

ตัวอย่าง อย่าทำอย่างนี้ ไม่ดี

- คำขยายคำกริยาที่มีกรรม คำขยายจะอยู่หลังกรรม

ตัวอย่าง เขากินข้าวหมด

๓) ประโยคคำถามไม่เปลี่ยนรูปประโยค เดิมคำแสดงคำถามไว้หลังประโยค บางคำอยู่หน้าประโยคก็ได้ แต่มีความหมายต่างกัน

ตัวอย่าง เขามา

เขามาหรือ

เขามาทำไม

ทำไมเขามา

เขามาเมื่อไร

เมื่อไรเขาจะมา

ใครมา

เขามาอย่างไร

๔) คำกริยาอาจซ้อนกันประโยคเดียวกันตั้งแต่สองคำขึ้นไป

ตัวอย่าง ฉันทอยากลงไปเดินเล่นในสวน

เขาเดินไปเดินมาหลายเที่ยวแล้ว

๑.๑.๘ คำในภาษาไทยมีเสียงสัมพันธ์กับความหมาย

ตัวอย่าง ๑) คำที่ประสมสระเอ จะมีความหมายไปในทางที่ไม่ตรง เช่น เก เข โสเซ รวนเร

๒) คำที่ประสมสระออ มี “ม” หรือ “น” สะกด จะมีความหมายไปในทางอหรือโค้งเข้าหากัน เช่น งอนง้อ อ้อมค้อม น้อม อ้อม

๑.๑.๙ ภาษาไทยเป็นภาษาดนตรี

การเปลี่ยนแปลงในภาษาไทยที่สำคัญที่สุด และทำให้ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีอัจฉริยะลักษณะน่าสนใจก็คือการเปลี่ยนระดับเสียงของคำ หรือที่เรียกกันว่าวรรณยุกต์

๑.๑.๙.๑ วรรณยุกต์

ด้วยเหตุที่ภาษาไทยเป็นภาษาพยางค์เดียวหรือคำโดดเช่นเดียวกับภาษาจีน จึงมีวิธีเพิ่มคำให้มากขึ้น ด้วยวิธีเปลี่ยนระดับเสียงให้ต่างกัน และมีความหมายต่างกันอย่างออกไป ในภาษาเขียนมี ๕ ระดับคือ เสียง

สามัญ เอก โท ตรี จัตวา มีเครื่องหมายแสดงระดับเสียงเรียกว่า “รูปวรรณยุกต์” ภาษาไทยมีอักษรแทนวรรณยุกต์ เป็นครั้งแรกในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงคือรูปวรรณยุกต์กำกับเสียง เอก และโท ต่อมาจึงมีรูปวรรณยุกต์ ตรี จัตวา การที่เรามีเสียงวรรณยุกต์ ๕ เสียงทำให้ภาษาไทยมีลักษณะพิเศษคือ

๑) มีคำใช้มากขึ้น ทำให้ภาษาขยายตัว เพราะเปลี่ยนระดับเสียงก็เปลี่ยนความหมาย

ตัวอย่าง ก. มา – เคลื่อนเข้าไปใกล้

ม้า – สัตว์สี่เท้าใช้เทียมรถ

หมา – สัตว์สี่เท้ามีหลายชนิดมีทั้งสัตว์ป่าและใช้เป็นสัตว์เลี้ยงก็มี

ข. ขาว – สีชนิดหนึ่ง, กระจ่างแจ้ง

ข้าว – คำบอกเล่า

ข้าว – พืชที่ใช้เมล็ดเป็นอาหาร

๑.๑.๙.๒ มีความไพเราะ

เพราะระดับเสียงต่าง ๆ ของคำทำให้เกิดเสียงดนตรี จัดอยู่ในจำพวกภาษาดนตรี ถ้าผู้ใช้ภาษารู้จักเลือกคำให้เหมาะจะเกิดเสียงไพเราะทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ หรือมองเห็นภาพได้ง่าย ด้วยเหตุนี้คนไทยส่วนมากจึงสามารถประพันธ์บทร้อยกรองได้ จนได้ชื่อว่าเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนเพราะลักษณะของภาษาเอื้ออยู่แล้ว

ตัวอย่าง “ตะลึงเหลียวเปลี่ยวเปล่าให้เหงาหึง”

สุชลปริ่มเปี่ยมเหยาะเมาะเมาะผอย” ฯลฯ (นิราศอิเหนา)

การใช้เสียงสูงต่ำสลับกันทำให้มีความไพเราะ ทั้งยังทำให้เกิดมโนภาพชัดเจน

๑.๑.๙.๓ ภาษาไทยมีจังหวะและความคล้องจอง

ภาษาไทยเป็นคำโดด แต่ละคำตัดจากกันได้โดยไม่เสียความหมายจึงสามารถเขียนหรือออกเสียงให้เป็นจังหวะได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเน้นความและเกิดความกะทัดรัด นอกจากนี้ยังนิยมให้มีเสียงคล้องจองกันอีกด้วย จึงทำให้ภาษาไทยทั้งเขียนทั้งพูดไพเราะยิ่งขึ้น ไม่ใช่แต่ในคำประพันธ์เท่านั้น แม้ภาษาความเรียงก็มีจังหวะและความคล้องจองได้

ตัวอย่าง จังหวะ

ความคล้องจอง

ก. ฉันได้รับ/จดหมาย/ของเธอแล้ว ก. ใครดี/ก็ว่าดี/มีอะไร/ก็ว่ามา

ข. ฉันมีธุระ/จะต้องรีบไป

ข. ฉันก็รู้/อยู่แน่ว่า/เขาจะไม่ค่าน แต่มันก็/สะท้อนชอบกล

ในสมัยพ่อขุนรามคำแหง ข้อความในศิลาจารึก ก็มีจังหวะและความคล้องจอง

ตัวอย่าง “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอา จกอบในไพร่ลู่ทาง ใครใคร่ค้าช้าง คำ ใครใคร่ค้าม้า คำ” ฯลฯ

๑.๑.๙.๔ ภาษาไทยสามารถเลียนเสียงธรรมชาติและเลียนสำเนียงภาษาได้ทุกภาษา

ภาษาไทยมีพยัญชนะที่มีพ้องเสียงต่างกันเป็นสามพวกคือ ไตรยางค์ และยังมีรูปวรรณยุกต์บังคับ ทำให้มีเสียงสูงต่ำต่างกันถึง ๕ ระดับ คือ สามัญ เอก โท ตรี จัตวา จึงสามารถเลียนเสียงต่าง ๆ ได้ใกล้เคียงที่สุด พระยาโกมารกุลได้ให้ความคิดเห็นเรื่องหนังสือไทยว่า “หนังสือไทยเป็นหนังสือที่เลียนสำเนียงได้ทุกภาษามากกว่าชาติอื่น

ตัวอย่าง การเลียนเสียงภาษาต่างประเทศ

เต้าเจี้ยว

ตั้งฉ่าย

(จีน)

ฟุตบอล

ซิลลิง

(อังกฤษ)

ชาติไทยเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมสูงส่งมาแต่โบราณ ได้รับการยกย่องไปในนานาประเทศที่สัมพันธ์ไมตรีกับไทย โดยเฉพาะในเรื่องการคารวะผู้มีอาวุโส ซึ่งแสดงออกทั้งทางกิริยามารยาทและการใช้ภาษา บุคคลในสังคมย่อมต่างกันด้วยวัย ด้วยวุฒิ ลำดับญาติ ลำดับชั้นปกครอง ฯลฯ ภาษาไทยมีอัจฉริยะลักษณะอย่างหนึ่งคือ การใช้คำเหมาะสมแก่บุคคล จนมีผู้กล่าวว่า “คนไทยพูดกันแม้ไม่เห็นตัวก็ทราบได้ทันทีว่าผู้พูด ผู้ฟัง เป็นหญิงหรือชาย เด็กหรือผู้ใหญ่” ทั้งนี้ก็เพราะการใช้ถ้อยคำเหมาะสมแก่บุคคลนั้นจะบ่งบอกไว้อย่างถนัดชัดเจน เป็นความงดงามทั้งในทางภาษา วัฒนธรรมและสังคม ในทางภาษาจะเห็นศิลปะของการใช้ภาษา ในทางสังคม จะได้เห็นวัฒนธรรมทางชนบประเพณี

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพระมหากษัตริย์ปกครองมากกว่า ๗๐๐ ปี พระบารมีของพระมหากษัตริย์ปกป้องให้ประเทศไทยเป็นเอกราชตลอดมา คนไทยเทิดทูนพระมหากษัตริย์เหนือสิ่งอื่นใดด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น จึงคิดค้นถ้อยคำที่จะใช้กับพระองค์ให้ผิดแผกแตกต่างไปจากบุคคลสามัญ เลือกสรรถ้อยคำอันไพเราะ ใช้เฉพาะพระเจ้าแผ่นดินหรือพระราช ศัพท์เหล่านั้นจึงเป็นภาษาที่งดงาม และเรียกกันว่า “ราชาศัพท์” หมายความว่า คำที่ใช้สำหรับพระราช

๑) ความหมาย “ราชาศัพท์” เดิมหมายถึงคำเฉพาะที่ใช้กับพระเจ้าแผ่นดิน ด้วยเหตุที่คนไทยเคารพและเทิดทูนพระองค์ท่านยิ่งล้น รวมทั้งเคารพและเทิดทูนพระราชวงศ์ด้วย ประกอบกับวัฒนธรรมทางภาษาของเรามีการใช้ถ้อยคำเหมาะสมแก่ชั้นของบุคคลอยู่แล้ว จึงใช้ถ้อยคำให้ลดหลั่นลงมาลำดับรวมเรียกว่า “ราชาศัพท์” เช่นเดียวกัน ต่อมาก็ครอบคลุมไปถึงศัพท์ที่ใช้กับบุคคลธรรมดาภาษาราชการและภาษาสุภาพด้วย คำ “ราชาศัพท์” จึงมีความหมายถึง “ศัพท์ หรือคำที่ใช้เหมาะสมแก่บุคคลชั้นต่าง ๆ”

๒) ความสำคัญของราชาศัพท์

ภาษาไทยเป็นภาษาที่ประณีต จนอาจจะกล่าวได้ว่า “คำต้องอยู่กับที่ของมัน” เรามีคำที่มีความหมายเดียวกันหลายคำ คำแสดงศักดิ์ ของมันอยู่ในตัว ราชาศัพท์แสดงวัฒนธรรมทางภาษาและสังคม

- **ด้านภาษา** : แสดงศิลปะของการใช้ภาษา ในการเลือกถ้อยคำที่งดงาม ภาษาไพเราะเป็นภาษาวรรณคดี

- **ด้านสังคม** : แสดงขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีจิตใจสูง และความผูกพันทางทางจิตใจที่มีต่อกัน

๑.๑.๑๒.๒ คำบอกลักษณะโดยเฉพาะ

ตัวอย่าง ล้าง = ทำให้สะอาด ชำระด้วยน้ำ ใช้กับของทั่ว ๆ ไป แต่เมื่อใช้กับ “ผม” ต้องใช้ สระผม เมื่อใช้กับ “เสื้อผ้า” ต้องใช้ ซักเสื้อผ้า

ความมีชื่อเสียง = ในทางดี = ลือชาปรากฏ โด่งดัง
= ในทางไม่ดี = อื้อฉาว กระฉ่อน

๑.๑.๑๒.๓ ภาษาธรรมดากับภาษากวี

คำบางคำที่ไทยนำมาจากภาษาอื่นมีความหมายอย่างเดียวกับคำไทย จะนำมาใช้ในภาษาธรรมดาไม่ได้ คงใช้แต่ในคำประพันธ์เท่านั้น

ตัวอย่าง หญิง - สตรี กาดา กัลยา นงราม นงนุช นุชนาฏ นงพาล พนิต ยุพยง เยาวเรศ บังอร อนงค์ ฯลฯ

อาทิตย์ - ตะวัน ไถง ทินกร ทิพากร ภาณุมาศ สุรีย์ รวี อากาศ สุริยัน ฯลฯ

๑.๑.๑๓ ภาษาไทยมีคำพ้องเสียงพ้องรูป

๑.๑.๑๓.๑ คำพ้องเสียง

ภาษาต่าง ๆ ทุกภาษาย่อมมีการยืมคำภาษาอื่นมาใช้ ถ้ายืมมาจากภาษาเขียนก็รักษาตัวอักษรเดิมไว้ แต่ออกเสียงในภาษาไทย คำเหล่านั้นในภาษาเดิมออกเสียงต่างกัน แต่เมื่อนำมาปรับใช้ในภาษาไทย ตัวอักษรต่างกัน แต่ออกเสียงเหมือนกันจึงเป็นคำพ้องเสียง คือมีเสียงพ้องกัน แต่ความหมายต่างกัน ในการเขียนต้องเขียนให้ถูก มิฉะนั้นความหมายจะเปลี่ยนไป

๑) ภาษาที่ยืมมาจากภาษาอื่น

ตัวอย่าง	๑.๑) กาน - ตัดให้เตียน (ท.) กาฬ - ดำ กาล - เวลา การ - กิจ งาน จุระ	การณ - เหตุ กานต์ - เป็นที่รัก กานท์ - บทกลอน
	๑.๒) สัน - สิ่งที่มีลักษณะนูนสูง เป็นแนวยาว, ส่วนหนาของมัตหรือขวานที่อยู่ตรงข้ามกับคม(ท.) สรร - เลือก คัด สรรพ์ - ทั้งหมด สรรค์ - สร้าง สันต์ - สงบ สันหน์ - สงบ ศัลย์ - ลูกศร ของมีปลายแหลม (เช่น ศัลยแพทย์ - แพทย์ผ่าตัด) สันท์ - ที่รัก ที่ทึบ สันท์ - ละมุนละม่อม สุภาพ นิ่มนวล	

๒) ภาษาไทยแท้ พยัญชนะในภาษาไทยมี ๔ ตัว แต่มี ๒๐ เสียง และมีรูปสระพ้องกัน

จึงทำให้เกิดพ้องเสียงได้

ตัวอย่าง	ฆ่า - ทำให้สิ้นไป ค่า - ราคา ซ้ำ - ฉ้น,หรือบ่าว
----------	---

คำพ้องเสียง มีความสำคัญในเรื่องการสะกดตัว ถ้าตัวสะกดการันต์ผิดพลาดไป ความหมายจะผิดพลาดไปด้วย

๑.๑.๑๓.๒ คำพ้องรูป

คำพ้องรูปคือคำที่มีรูปเหมือนกันแต่ออกเสียงต่างกัน ด้วยเหตุที่คำไทยเขียนตัวอักษรติดกันไม่แยกคำเป็นช่วง ๆ จึงทำให้รูปคำเหมือนกันแต่ความหมายต่างกัน ต้องเข้าใจความจึงจะใช้ได้

ตัวอย่าง	เรื่อนรก - เรื่อ - นรก - เรื่อน - รก	= เรื่อที่ไม่ดี หรือที่มีการฆ่ากัน = เรื่อนรกรุ่งรัง
เพลลา	- เพ - ลา - เพลลา	= เวลา = เบา ๆ หรือตัก
ตากลม	- (นั่ง)ตาก - ลม - ตา - กลม	= นั่งเล่น = นัยน์ตา - กลม

คำพ้องรูป มีความสำคัญในเรื่องการออกเสียง ถ้าออกเสียงผิดความหมายจะผิดพลาดตามไป

๑.๑.๑๔ ภาษาไทยมักจะละคำบางคำ (ส่วนมากเป็นภาษาพูด)

การละคำบางคำทำให้ประโยคบางประโยคมีความหมายไม่แน่ชัด อาจทำให้เข้าใจเป็นสองทาง

ตัวอย่าง โต๊ะสองตัวนี้ของเธอ

โต๊ะของเธอสองตัวนี้ - ละคำว่า “คือ” หรือ “เป็น”

สองตัวนี้โต๊ะของเธอ

ฉันไปโรงเรียนเวลา ๘.๐๐ น. - ละคำบุรพบท “ที่” หรือ “ถึง” ฯลฯ

การละคำไว้ในฐานที่เข้าใจทำให้เกิดความสับสนในการใช้ภาษาได้ง่าย

๑.๑.๑๕ ภาษาพูดมีคำเสริมแสดงความสุภาพ

ภาษาพูดมีคำเสริมท้ายประโยค

ก. แสดงความสุภาพ เช่น เถิด ชี นะ จ๊ะ ค่ะ ครับ ฯลฯ

ข. แสดงความไม่สุภาพ เช่น โวย ฯลฯ

ค. แสดงความรู้สึก เช่น นะจ๊ะ ฯลฯ

๑.๑.๑๖ การลงเสียงหนักเบาทำให้หน้าที่ของคำเปลี่ยนไป

การออกเสียงในภาษาไทยที่มีเสียงหนักเบาไม่เท่ากันทุกพยางค์ ทั้งที่เป็นคำไทยแท้และคำที่มาจากภาษาอื่น

ตัวอย่าง กะทิ “กะ” เสียงเบากว่า “ทิ”

ลักษณะ “ลัก” เสียงหนักที่สุด “ณะ” เสียงหนักรองลงมา ส่วนคำ “ษ” เบาที่สุด ฯลฯ

การลงเสียงหนักเบาสำคัญอยู่ที่ “ความ” ถ้าคำนั้นมีความหมายชัดเจนต้องลงเสียงหนักทุกพยางค์

สะ = สุมไว้ รวบรวมไว้

สะสม = รวบรวมไว้ให้มากขึ้นเรื่อย ๆ

สะสาง = ทำสิ่งที่รวบรวมไว้ให้หายยุ่ง

การออกเสียงหนักเบาอาจแยกให้เห็นความหมายที่แตกต่างกันได้ เพราะทำหน้าที่ผิดกัน

ตัวอย่าง ก. ถ้ามันเสียก็แก้ไขให้ดี

“เสีย” คำแรกเป็นคำกิริยา ลงเสียงหนัก หมายถึง “เสื่อมคุณภาพ”

“เสีย” คำหลัง เสียงเบา เป็นคำวิเศษณ์เสริมเพื่อเน้นความหมาย “ให้เสร็จไป”

ข. ข้าวเย็นหมดแล้ว หมายถึง ข้าวไม่ร้อนแล้ว เน้นที่คำว่า “เย็น”

ข้าวเย็นหมดแล้ว หมายถึง ข้าวไม่ร้อนแล้ว ข้าวที่มีลักษณะเย็นไม่มีแล้ว เน้นที่คำว่า “หมด”

วันนี้ ฉันไปกินข้าวเย็นด้วย หมายถึง ข้าวไม่ร้อนแล้ว ข้าวมีเย็น ฯลฯ

ในการพูดจึงต้องระมัดระวังในการออกเสียงหนักเบาให้ถูกต้อง

๑.๑.๑๗ การสร้างคำ

ภาษาทุกภาษาย่อมมีการขยายตัวตามความเจริญของมนุษย์ เมื่อสังคม กว้างขึ้น ภาษาก็ต้องขยายตัวไปตามความต้องการของมนุษย์ นักภาษาได้ประมวลวิธีการขยายตัวออกไปเป็น ๘ ทาง ภาษาไทยก็ได้ขยายตัวไปตามลักษณะนั้น จึงกล่าวได้ว่าภาษาไทยมีหลักในการสร้างคำตามแนวภาษาศาสตร์

๑.๑.๑๗.๑ เกิดจากการแปรเสียง คือ เปลี่ยนแปลงเดิมให้เพี้ยนไป เสียงเปลี่ยนไป ความหมายก็เปลี่ยนไปด้วย ทำให้เพิ่มคำในภาษา

ตัวอย่าง โซก - โซก

ชุ่ม - ชุ่ม

ริกริก - หลุกหลิก

ตรอก - กรอก ฯลฯ

๑.๑.๑๗.๒ เกิดจากการเปลี่ยนเสียง คือ คำคำเดียวกันแต่เปลี่ยนเสียงให้ต่างกัน ก็มีความหมายต่างกัน

- ตัวอย่าง ก.วิธี - ทำนองหรือหนทางที่จะทำ กฎเกณฑ์ ธรรมเนียม
พิธี - แบบอย่าง ธรรมเนียม งานที่จัดขึ้นตามลัทธิเพื่อความขลัง
ช.ฐาน - ที่ตั้ง แทน
ฐานะ - หลักแหล่ง ตำแหน่ง
ค.สีมา - กำแพง แดน จังหวัด
เสมา - เครื่องหมายปักเขตอุโบสถหรือบนกำแพงเมือง เครื่องหมายห้อยคอ

รูปเหมือนเสมาโบสถ์ ฯลฯ

๑.๑.๑๗.๓ เกิดจากการประสมคำ คือ นำคำมารวมกันแล้วเกิดความหมายอีกอย่างหนึ่ง

- ตัวอย่าง คน - ไข้ ผม - ยาว
นัก - ศึกษา ปาก - กา - หมึก - ซิม
เต็น - ร้า พ่อ - ตา ฯลฯ

๑.๑.๑๗.๓ เกิดจากการเปลี่ยนตำแหน่งคำ โดยเฉพาะคำโดด การเปลี่ยนตำแหน่งของคำย่อมนำให้ความหมายเปลี่ยนไป ทำให้เกิดคำขึ้นอีกคำหนึ่ง

- ตัวอย่าง ไช้ไก่ - ไก่ไช้ เดินทาง - ทางเดิน
ไม้ต้น - ต้นไม้ ใจร้อน - ร้อนใจ

๑.๑.๑๗.๔ เกิดจากการแปรความ คือ ขยายความหมายของคำให้เพิ่มขึ้น เกิดเป็นคำที่มีความหมายมากขึ้น

ตัวอย่าง ก. “เดิน” หมายความว่า เคลื่อนไป ก้าวหน้าไป ไปด้วยกำลังต่าง ๆ เช่น คนเดิน รถเดิน, นานีกาเดิน

เมื่อรวมกับคำอื่น ความหมายแปรไป

- เดินตลาด - วิ่งเต็นหาผู้ซื้อขาย
เดินเหิน - วิ่งเต็นขอความช่วยเหลือ
เดินแต้ม - ใช้วิธีแยบคาย
เดินสะพัด - กระแสรวยวัน

๑.๑.๑๗.๕ เกิดจากการเปลี่ยนความ คือ เดิมความอย่างหนึ่งแล้วเปลี่ยนความตามนัยของคำนั้นอีกชั้นหนึ่ง

- ตัวอย่าง นิยาย - เรื่องที่เล่าต่อ ๆ กันมา (เรื่องที่นี้ผู้เล่าแต่งขึ้นเพื่อความสนุกหรือเป็นคติ)
นิยาย - การพูดเท็จ
กระโถน - ภาชนะที่รองรับของที่ต้องการทิ้ง
กระโถน - ผู้ที่ต้องร้องรับรู้อย่างไม่ว่าทางดีหรือทางเสีย

๑.๑.๑๗.๖ เกิดจากการนำคำภาษาอื่นมาใช้ ด้วยเหตุที่ชาติหนึ่งย่อมมีความสัมพันธ์กับชาติอื่น ๆ (จะด้วยทางใดก็ตาม) เช่น ทางศาสนา ทางสงคราม ทางการค้า ฯลฯ ความสัมพันธ์ในทางภาษาย่อมเกิดตามมามีด้วย ไทยเราเคยมีความสัมพันธ์กับจีน เขมร โปรตุเกส อังกฤษ ฝรั่งเศส อินเดีย อิหร่าน ฯลฯ จึงมีคำเหล่านี้เข้ามาปนอยู่ในภาษาไทย บางทีก็ใช้เสียงเดิม บางทีก็แปลงให้เข้ากับเสียงของไทย

- ตัวอย่าง ก่วยเตี๋ยว - เกี่ยมซิ่งตี (จีน)
เชค - ขนมปัง (อังกฤษ - ฝรั่งเศส)

สวย ขจร (เขมร)
เขต ธรรม (บาลีสันสกฤต) ฯลฯ

๑.๑.๑๗.๗ เกิดจากการคิดตั้งคำขึ้นใหม่ การบัญญัติขึ้นใหม่ บางทีก็อาศัยเสียงธรรมชาติหรือรูปร่าง บางทีก็อาศัยศัพท์ในภาษาอื่น

ตัวอย่าง ชักโครก โทรทัศน์
ไฟฟ้า กิจกรรม
คุณค่า พฤติกรรม ฯลฯ

การสร้างคำของภาษาไทย โดยเฉพาะการประสมคำ ถ้าผู้ใช้ภาษาไม่เข้าใจใช้ให้ถูกต้อง เว้นวรรคในการเขียน เว้นจังหวะในการพูดผิดพลาดไป ทำให้ความหมายไม่ตรงตามความต้องการได้

๑.๒ คุณค่าและความสำคัญของภาษาไทย”

๑.๒.๑ ใช้เป็นสื่อกลาง

ภาษาเป็นสื่อ ความหมายนั้นคือ สารที่ส่งไป ชาวไทยทุกคน ยินยอมเข้าใจเขียนอ่านฉับไว ได้พูดฟังความ หากไร้ภาษาเราจะพูดจา ถูกไหมขอถาม ถ้าใช้สับสน เกิดผลไม่งาม ถูกคนประณาม ทัวทั้งพารา

๑.๒.๒ เสริมสร้างวัฒนธรรม

ความเจริญระเบียบ ศีลธรรมงามเรียบ กลมเกลียวก้าวหน้า นิยามความหมายมากมายพจนานุกรม ทั้งภาษา วัฒนธรรมไทย ภาษาสร้างเสริม ถ้อยคำเพิ่มเติม ภาษิตคติใช้ วรรณคดีเรื่องเหมาะ ไพเราะกินใจ ปริศนาทายใจ คติชนวิทยา

๑.๒.๓ สำแดงเอกลักษณ์

ภาษาของไทย ลักษณะบอกได้ คนไทยเจ้าของ อยู่แคว้นแดนใด หัวใจลำพอง พูดเขียนฟังคล่อง ภาษาของเรา สำนวนสนทนา สำแดงลักษณะว่าคนไทยไม่เขลา มีภาษาชาติ สะอาดเกลี้ยงเกลา ปรากฏค่าเก่า มาแต่โบราณ

๑.๒.๔ พัทธ์ศเอกราช

ภาษาแห่งชาติ พัทธ์ศเอกราช กัลปาวสาน ปวงชนร่วมรัก สมัครสมาน เสพสุขสำราญ ในถิ่นแหลมทอง

๑.๒.๕ ประสารทวิชา

ภาษาไทยจาร สรรพวิชาการ ประกาศศักดิ์ศรี บันไดขั้นต้น คิดค้นวิธี เสริมความรู้ดี ปัญญาอนันต์

๑.๒.๖ พัฒนาความคิด

ความคิดพัฒนา ด้วยมีภาษา บันทึกเรื่องราว ปัญหาอุปสรรค รู้หลักสืบสาวพินิจข้อข้าว เล็งเห็นการณ์ไกล ถ่ายทอดแนวทางเพื่อเป็นแบบอย่าง ปรับปรุงแก้ไข เลือกอ่านรู้คิด ชีวิตเติบโตใหญ่ ปัญญาสดใส จดจำเนิ่นนาน

๑.๒.๗ กอบกิจการงาน

ภาษาจำเป็น แจ้งความคิดเห็น ในกิจการงาน ติดต่อกันใคร เรียกใช้ให้วามเลือกคำต้องการ เห็นผลทันตา เขียนอ่านรวบรัด เวลาประหยัด ธุรงกิจก้าวหน้า งานเล็กงานใหญ่ ล้วนใช้ภาษา โนม้นำชนมา กอบกิจร่วมกัน

๑.๒.๘ ประสานสามัคคี

ภาษาผสมานจิต เหนียวนำความคิด สมานฉันท์ หมู่ชนเชื้อไทย ดวงใจผูกพันสื่อสารร่วมกัน ด้วยภาษาไทย ถึงคราวคับขัน สื่อภาษากันรวมพลเหนือใต้ สำนึกร่วมชาติ อดอาจเกรียงไกร รักษาชาติไว้ ภัยพ่ายนิรันดร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒
ทักษะการฟัง
เวลาเรียน ๔ ชั่วโมง

ผลลัพธ์การเรียนรู้

- ๒.๑ จับใจความสำคัญจากการฟัง
- ๒.๒ วิเคราะห์และสรุปความจากการฟัง
- ๒.๓ แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง
- ๒.๔ มีมารยาทในการฟัง

หน่วยที่ ๒ ทักษะการฟัง

การฟัง หมายถึง การรับสาร หรือเสียงที่ได้ยินทางหู การฟังอย่างมีจุดมุ่งหมาย มีมารยาทและรู้จักพินิจพิเคราะห์เนื้อหาของสาร ที่รับว่ามีข้อเท็จจริง อย่างไร รู้จักจับใจความสำคัญ ใจความย่อย สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้รับสาร ได้ประโยชน์จากการฟังอย่างเต็มที่

ความสำคัญของการฟัง

สิริวรรณ นันทจันทุล และองอาจ ไอล้อม (๒๕๓๘) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฟังสรุปได้ดังนี้

๑. การฟังมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนปัจจุบัน เช่น ตื่นเช้านก่อนไปมหาวิทยาลัย ฟังคุณแม่สั่งข้อความ นั่งรถของคุณพ่อเปิดวิทยุฟังข่าว เมื่อเข้าห้องเรียนฟังอาจารย์บรรยายความรู้ อาจารย์เปิดเครื่องเล่นแถบบันทึกเสียงให้ฟังบทความประกอบการเรียน หลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้านไปเดินซื้อของในห้างสรรพสินค้า ฟังเรื่องราวที่ทางห้างประกาศผ่านเครื่องขยายเสียง หลังทำการบ้านดูโทรทัศน์ ก่อนนอนฟังเพลงจากเครื่องเล่นแถบบันทึกเสียง

๒. การฟังเป็นทักษะการสื่อสารที่ใช้มากที่สุดในชีวิตประจำวัน มีผู้สำรวจข้อมูลการใช้ทักษะการสื่อสาร โดยศึกษาการสื่อความหมายของผู้ใหญ่ในระยะเวลา ๖๐ วัน ผลการสำรวจปรากฏว่าเวลาที่ใช้พูด ๓๙% เขียน ๑๑% ฟัง ๔๒% และอ่าน ๑๔% จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่าในชีวิตประจำวันเราใช้ทักษะการฟังมากที่สุด

๓. นักปราชญ์ไทยในอดีตจัดการฟังไว้เป็นอันดับแรกของหัวใจนักปราชญ์ ซึ่งมี ๔ ประการ คือ สุ (สุด) หมายถึงการฟัง จิ (จินตนะ) หมายถึงการคิด ปุ (ปุจฉา) หมายถึงการถาม และลิ (ลิขิต) หมายถึงการเขียน ฉะนั้นจึงหมายความว่าผู้ที่จะเป็นนักปราชญ์จะต้องให้ความสำคัญกับการฟังทั้งฟังสารผ่านสื่ออากาศ สื่อบุคคล และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ที่รอบรู้เรื่องราวต่างๆ นั้นมักได้รับยกย่องว่าเป็น “พหูสูต” ซึ่งหมายถึง ผู้ฟังมาก

๔. การฟังสารผ่านสื่อเป็นปัจจัยสำคัญของการคิด การพูด และการเขียน ผู้ที่ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งเสริมให้การคิด การพูด และการเขียนเกิดประสิทธิผลไปด้วย กล่าวคือเมื่อผู้รับสารได้ฟังเรื่องราวหลากหลายจากสื่อต่างๆ ย่อมทำให้เกิดความคิดลึกซึ้ง กว้างขวาง มีเหตุผล และเมื่อต้องการถ่ายทอดความรู้หรือแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นทราบ ไม่ว่าจะด้วยการพูดหรือการเขียนก็ย่อมกระทำได้ดี มีสาระ มีเหตุผล น่าเชื่อถือ น่าฟัง น่าอ่าน

๕. การฟังสารผ่านสื่อเป็นปัจจัยสำคัญในการแสวงหาความรู้ทั้งความรอบรู้ ความเป็นไปของสังคม ของประเทศชาติ ความรู้เพื่อการดำเนินชีวิต และความรู้ในศาสตร์แขนงต่างๆ รวมทั้งเพื่อการศึกษาหาความรู้ในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน เช่น ฟังข่าวสารบ้านเมืองจากวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยหรือทางโทรทัศน์สถานีต่างๆ เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่าทักษะการฟัง เป็นทักษะที่สำคัญยิ่งในชีวิตประจำวัน ผู้ฟังจะต้องตั้งใจฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจ เกิดความคิด จึงจะถือว่าเป็นการฟังที่สมบูรณ์ ในสังคมปัจจุบันเราจำเป็นต้องฟังผู้พูดเพื่อการติดต่อสื่อสารหรือเพื่อกิจธุระในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะทักษะสำคัญดังนี้

๑. การจับใจความสำคัญจากการฟัง
๒. การวิเคราะห์และสรุปความจากการฟัง
๓. หลักและวิธีแสดงความคิดเห็นจากการฟัง

๒.๑ การจับใจความสำคัญจากการฟัง

การจับใจความสำคัญเป็นการฟังเพื่อความเข้าใจเรื่องราวของสารเป็นทักษะเบื้องต้นที่ผู้ฟังทุกคนต้องฝึกฝน เราจะต้องติดตามฟังเรื่องราวโดยตลอด ดังนั้นจึงต้องมีสมาธิในการฟังและสามารถแยกแยะได้ว่าข้อความใดเป็นใจความสำคัญ และข้อความใดเป็นพลความ ถ้าเราสามารถเข้าใจเรื่องราวได้โดยตลอดแล้ว เราย่อมจดจำเรื่องที่ฟังและสามารถถ่ายทอดให้คนอื่นฟังต่อไปได้ด้วย ผู้ฟังจะต้องรู้ความหมายของคำพูด และความหมายที่ผู้พูดแสดงออกมามากกว่ากับปฏิกิริยา ท่าทาง สีหน้าหรือนัยนัยตา

ในการฟังแต่ละครั้ง เราต้องจับประเด็นของเรื่องที่ฟังได้ คือ รู้ว่าผู้พูดต้องการสื่อสารอะไรเป็นประเด็นสำคัญ และรู้จักจับประเด็นรองซึ่งขยายประเด็นสำคัญ การฟังเช่นนี้เป็นฟังเพื่อจับใจความสำคัญ ใจความรอง และรายละเอียดของเรื่อง โดยมีวิธีจับใจความสำคัญ ตามลำดับขั้นดังนี้

๒.๑.๑ ขั้นฟัง

ฟังให้เข้าใจอย่างน้อย ๒ เที่ยว เพื่อให้ได้ใจความที่สำคัญ

๒.๑.๒ ขั้นคิด

๑) พิจารณาว่าเรื่องที่ฟัง พยายามจับใจความสำคัญของเรื่องเป็นตอนๆ ว่าเรื่องอะไร ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

๒) ทหารายละเอียดของเรื่องที่เป็นลักษณะปลีกย่อยของใจความสำคัญ หรือที่เป็นส่วนขยายใจความสำคัญ

๓) จับใจความสำคัญว่ากล่าวถึงเรื่องอะไร โดยคิดเป็นคำถามว่า ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ใครทำให้เกิดที่ไหน เรื่องเป็นอย่างไร เมื่อไหร่ มีความสำคัญอย่างไร สาเหตุของเรื่องดังกล่าวคืออะไร ผลที่เกิดขึ้นจากเรื่องดังกล่าว คืออะไร

๔) คิดวิธีที่จะเขียนใจความสำคัญให้กะทัดรัดและชัดเจน

การสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเรามาก เพราะการที่เราได้ฟังอะไรแล้วก็ลืม นั่น สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่เราไม่ได้เอาใจใส่ต่อการสรุปความ หากเรารู้จักการสรุปความหลังจากฟังจบ โดยเลือกเก็บเฉพาะประเด็นสำคัญแล้วบันทึกไว้ในสมุด ความทรงจำนั้นก็อยู่กับเราได้นานและเป็นประโยชน์กับเราได้ ในยามที่ต้องการ หรือแม้แต่ช่วยแก้ไขปัญหายามคับขันได้เป็นอย่างดี

วิธีการสรุปความจากการฟังนั้น เราจะต้องค้นหาให้พบว่าสารใดเป็นความคิดที่สำคัญในเรื่องนั้น ๆ แล้วสรุปไว้เฉพาะใจความสำคัญ โดยเขียนชื่อเรื่อง ผู้พูด โอกาสที่ฟัง วัน เวลา และสถานที่ที่ได้ฟังไว้ด้วยเพื่อเป็นหลักฐานเครื่องเตือนความทรงจำต่อไป

การฟังเพื่อเข้าใจเรื่องราวและจับใจความสำคัญของสาร เป็นการฟังในชีวิตประจำวันเพื่อให้ได้สาระสำคัญของเรื่องที่ฟัง เช่น ฟังการสนทนา ฟังเรื่องราวข้อมูลข่าวสารต่างๆ ฟังโทรศัพท์ ฟังประกาศ ฟังการบรรยาย ฟังการอภิปราย ฟังการเล่าเรื่อง เป็นต้น

๒.๒ การวิเคราะห์และสรุปความจากการฟัง

การวิเคราะห์และสรุปความเป็นการฟังเพื่อคิดพิจารณาแยกแยะในสิ่งที่ฟังว่าข้อความใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อความใดเป็นข้อคิดเห็นของผู้พูด ผู้พูดมีเจตนาอย่างไรและเรื่องที่ฟังส่วนใดเป็นเหตุ ส่วนใดเป็นผล เหตุผลนั้นน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด การฟังเพื่อการวิเคราะห์นี้มีความสำคัญมาก ทำให้เราเป็นคนมีเหตุผล ไม่เชื่อเรื่องงมงาย รู้จักพิจารณาไตร่ตรองเรื่องที่ฟังแล้วทำให้เกิดความคิดแตกฉานต่อไป โดยมีวิธีวิเคราะห์และสรุปความ ตามลำดับขั้นดังนี้

๒.๒.๑ ขั้นฟัง

ฟังให้เข้าใจอย่างน้อย ๒ เที้ยว เพื่อให้ได้ใจความสำคัญ รายละเอียด และแนวคิดที่สำคัญ

๒.๒.๒ ขั้นคิด

- ๑) คิดเป็นคำถามว่าอะไรเป็นจุดสำคัญของเรื่อง และจุดประสงค์หรือแนวคิดอย่างไร
- ๒) คิดต่อไปว่า จุดสำคัญของเรื่องมีความสัมพันธ์กับสิ่งใดบ้าง
- ๓) จดสิ่งนั้นๆไว้เป็นข้อความสั้นๆ และคิดวิธีที่จะเขียนหรือเรียบเรียงสรุปความให้กะทัดรัดและ

ชัดเจน

การฟังเพื่อวิเคราะห์ข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นนี้ มักเป็นการฟังที่ต้องใช้เหตุผลพิจารณาว่าเห็นด้วย หรือโต้แย้งกับผู้พูด เช่น ฟังการอภิปราย ฟังการโต้เถียง ฟังโฆษณาชวนเชื่อ เป็นต้น ทั้งนี้ให้พิจารณาเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ฟังโดยพิจารณาแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ดังนี้

ข้อเท็จจริง

เป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งทำอะไรหรืออยู่ในสภาพอย่างไร ที่ไหน เมื่อไร มีปริมาณหรือขนาดเท่าใด หรือมีลักษณะอย่างไร อาจเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ผ่านแล้ว หรือกำลังเกิดขึ้นอยู่แล้วผู้พูดนำมาพูดให้ทราบตามที่ได้พบเห็น ได้รับรู้

๑. ฟังเรื่องราวให้ตลอด จับใจความสำคัญ
๒. ฟังแล้วคิดตามไป พิจารณาแยกแยะเรื่องราวที่ฟัง โดยหาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นส่วนตัวของผู้พูด

ข้อคิดเห็น

เป็นข้อความแสดงความเชื่อ หรือแนวคิด หรือความรู้สึกส่วนตัวที่ผู้พูดมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นบุคคล วัตถุ เหตุการณ์ หรือพฤติกรรม ซึ่งผู้อื่นอาจเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้

๓. ฟังแล้วแยกแยะข้อความส่วนที่เป็นเหตุและส่วนที่เป็นผล
๔. ฟังแล้วบอกว่าผู้พูดมีเจตนาในการพูดอย่างไร
๕. ฟังแล้วบอกว่าเรื่องราวที่พูดนั้นเชื่อถือได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
๖. ขณะฟัง ควรสังเกตกิริยาท่าทาง น้ำเสียงของผู้พูดประกอบการฟังด้วย เพื่อดูความสัมพันธ์กับคำพูดที่เป็นข้อเท็จจริง หรือเป็นส่วนเสริมข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น

๒.๓ หลักและวิธีแสดงความคิดเห็นจากการฟัง

ทุกคนมีอิสระในการคิด หากความคิดนั้นได้ผ่านการไตร่ตรองตามขั้นตอนที่เหมาะสมแล้ว การแสดงความคิดเห็นเป็นกระบวนการ เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณค่าของสารโดยปรกติแล้วมนุษย์ย่อมมีความคิดอยู่ตลอดเวลา แล้วถ่ายทอดความคิดนั้นเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนตามกาลเทศะอันควรที่ตนพอใจหรือเหมาะสม ฉะนั้นการฟังเพื่อแสดงความคิดเห็นจึงเป็นการฟังเพื่อแสวงหาเหตุผลและข้อเท็จจริง มีวิธีแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตามลำดับขั้นดังนี้

๒.๓.๑ ขั้นฟัง

ฟังให้เข้าใจอย่างน้อย ๒ เที้ยว เพื่อให้ได้ใจความสำคัญ รายละเอียด แนวคิดที่สำคัญ

๒.๓.๒ ขั้นคิด

- ๑) จะต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วน ว่ามีความเป็นไปได้อย่างไร แคไหน อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล
- ๒) ต้องวิเคราะห์จุดประสงค์ในการพูด ว่าผู้พูดต้องการให้อะไรกับผู้ฟัง

- ๓) แยกข้อความตอนใดเป็นข้อเท็จจริง ตอนใดเป็นข้อคิดเห็น ข้อเท็จจริง มีหลักฐานเป็นที่ยอมรับหรือไม่ ข้อคิดเห็นนั้นมีเหตุผลมีความเป็นไปได้หรือน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด
- ๔) พิจารณาจุดมุ่งหมายในการพูด และเหตุผลที่มาสนับสนุนการพูด
- ๕) วิเคราะห์ประเมินค่าเรื่องที่ฟังว่า มีคุณค่าและประโยชน์เพียงใด

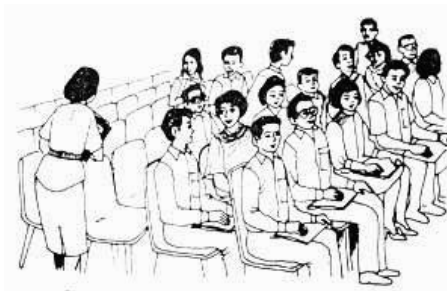
๒.๔ มารยาทในการฟัง

การฟังเป็นกิจกรรมในการดำเนินชีวิตที่ทุกคนในสังคมมักจะเข้าไปมีส่วนร่วมเกือบทุกวัย การเป็นผู้มีมารยาทในการฟังที่ดี นอกจากเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ดี ให้กับตนเองแล้วยังเป็นสื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ได้รับการอบรมฝึกฝนมาอย่างดี เป็นผู้ที่มีมารยาท ในสังคม การที่ทุกคนมีมารยาทที่ดีในการฟังและการดู ยังเป็นการสร้างระเบียบ ในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมช่วยลดปัญหาและความขัดแย้งและยังช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพในการฟังอีกด้วย

ผู้ที่มีมารยาทในการฟัง ควรปฏิบัติตนดังนี้

๑. เมื่อฟังอยู่เฉพาะหน้าผู้ใหญ่ ควรฟังโดยสำรวมกิริยามารยาท สุภาพเรียบร้อย และตั้งใจฟัง

๒. การฟังในที่ประชุม ควรเข้าไปนั่งก่อนผู้พูดเริ่มพูด โดยนั่งที่ด้านหน้าให้เต็มก่อน และควรตั้งใจฟังจนจบเรื่อง

๓. ฟังด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส หรือแสดงสีหน้าพอใจเป็นกันเองกับผู้พูด ปรบมือเมื่อมีการแนะนำตัวผู้พูด ไม่มีแสดงกิริยาก้าวร้าว เบื่อหน่าย หรือลุกออกจากที่นั่งโดยไม่จำเป็นขณะฟังและเมื่อผู้พูด พูดจบ

๔. เมื่อฟังในที่ประชุม ต้องตั้งใจฟังและจดบันทึกข้อความที่สนใจ หรือข้อความที่สำคัญ หากมีข้อสงสัยเก็บไว้ถามเมื่อผู้พูดเปิดโอกาสให้ถาม หรือยกมือขึ้นขออนุญาตหรือแสดงความประสงค์ในการซักถาม ถามด้วย กิริยาสุภาพ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และไม่ถามนอกเรื่อง

๕. ควรรักษามารยาทและสำรวมกิริยา โดยไม่มองออกนอกห้องหรือมองไปที่อื่น อันเป็นการแสดงว่าไม่สนใจเรื่องที่พูด ไม่เอาหนังสือไปอ่านขณะที่ฟัง หรือนำอาหารเครื่องดื่มเข้าไปรับประทานระหว่าง ไม่ควรก่อกวนรำคาญให้บุคคลอื่น ไม่หัวเราะเสียงดังหรือกระต๊อทำแสดงความพอใจหรือเป่าปาก และไม่พูดคุยโทรศัพท์

มารยาทของการฟังในโอกาสต่าง ๆ เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่แสดงออกถึงวัฒนธรรม ประจำชาติ การมีมารยาทในการฟังย่อมแสดงให้เห็นว่า บุคคลนั้นได้รับการอบรมบ่มนิสัย ให้เป็นผู้มีวัฒนธรรมอันดีงาม การมีมารยาทที่ดีถือเป็นการให้เกียรติต่อผู้พูด ให้เกียรติ ต่อสถานที่และให้เกียรติต่อชุมชน มารยาทเหล่านี้จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ทุกคนควรยึดถือ และปฏิบัติโดยเคร่งครัด

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

ทักษะการพูด

เวลาเรียน ๔ ชั่วโมง

ผลลัพธ์การเรียนรู้

- ๓.๑ พูดแนะนำตนเอง
- ๓.๒ พูดเพื่อนำเสนอเรื่องราวต่างๆ
- ๓.๓ พูดแสดงความคิดเห็น

ในชีวิตประจำวันของเรานั้น การพูดนับว่าเป็นพฤติกรรมการใช้ภาษาที่ใช้มากเป็นอันดับ ๒ รองจากการฟัง เราต้องใช้การพูดตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน การพูดช่วยให้ประสบความสำเร็จทั้งในชีวิตประจำวันและการประกอบกิจการงานต่างๆ

การพูด หมายถึง การติดต่อสื่อความหมายระหว่างมนุษย์ โดยใช้เสียง ภาษา แววตา สีหน้าท่าทางต่างๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดจากผู้พูดไปยังผู้ฟังให้เป็นที่เข้าใจกัน

วัตถุประสงค์ในการพูด

๑. การพูดเพื่อให้ความรู้ เป็นการอธิบาย ชี้แจง แสดงเหตุผลตามที่เตรียมไว้ ผู้พูดต้องมีความรู้ คั่นคว้า เรียบเรียง อ่างอิงอย่างชัดเจน มีจุดมุ่งหมายเพื่อบอกกล่าว เล่าให้ฟัง เพื่อให้ความรู้ เข้าใจสาระสำคัญครบถ้วน ใช้ในโอกาสอบรม ปฐมนิเทศ ชี้แจงระเบียบ ข้อบังคับ บรรยายสรุป กล่าวรายงาน ประกาศ กล่าวแถลงการณ์ การสอนหนังสือในชั้นเรียน

๒. การพูดเพื่อโน้มน้าว เป็นการพูดชักชวน โน้มน้าว เคลี้ยกล่อม จูงใจ ปลุกเร้าให้คล้อยตาม ผู้พูดต้องใส่อารมณ์ความรู้สึกลงไป เพื่อแสดงความเชื่อ การเห็นด้วยอย่างสุจริตใจ จึงจะทำให้การพูดมีพลัง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ฟังเชื่อถือ คล้อยตาม ปฏิบัติตาม เปลี่ยนทัศนคติใช้ในโอกาสต่างๆ เช่น การชักชวนให้ประท้วง รณรงค์ให้ไปลงคะแนนเสียง โน้มน้าวใจให้บริจาคโลหิต เป็นต้น จูงใจให้คนซื้อสินค้า ตลอดจนปลุกเร้าให้เกิดปฏิกิริยามวลชน

๓. การพูดเพื่อจรรโลงใจ เป็นการพูดชี้แจงให้เห็นคุณงามความดี ความประณีต ความงดงาม คุณค่าอันน่านิยม แสดงให้เห็นถึงความน่าชื่นชมของความคิด การกระทำวัตถุ หรือเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่ง ตลอดจนความสนุกสนานเบิกบานใจ จุดมุ่งหมายเพื่อความสบายใจเพลิดเพลิน และได้สาระใช้ในโอกาสสดุดี ยกย่องบุคคล พูดในงานแสดงความยินดี งานบันเทิง รื่นเริง ในโอกาสต่างๆ เช่น การกล่าวต้อนรับตำแหน่งใหม่ รับแขกผู้มาเยือน งานวันเกิด เป็นต้น

๔. การพูดเพื่อค้นหาคำตอบ ผู้พูดมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามข้อเท็จจริง ข้อมูลความรู้ข้อคิดเห็น หรือแนวทางปฏิบัติต่างๆ จากผู้ฟัง เพื่อขจัดข้อสงสัยนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติของตนหรือเผยแพร่ให้ผู้อื่นทราบ ผู้พูดจะต้องเรียงเรียงความคิดและใช้ภาษาที่ถูกต้อง กะทัดรัดสละสลวย สื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงกาลเทศะ และสภาพด้วย การพูดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาคำตอบได้แก่ การสัมภาษณ์ การสอบถามข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และการปรึกษาปัญหา เป็นต้น

ลักษณะวิธีการพูด

๑. การพูดอย่างจับพลัน เป็นการพูดที่ผู้พูดไม่ทราบล่วงหน้ามาก่อน และไม่มีโอกาสเตรียมตัวมาล่วงหน้า แต่ได้รับเชิญให้พูดไม่สามารถปฏิเสธได้ ส่วนใหญ่จะเป็นการพูดในงานสังคมต่างๆ การพูดประเภทนี้ผู้พูดจะต้องควบคุมสติไม่ให้ตื่นเต้นจนเกินไป ใช้ปฏิภาณไหวพริบประสพการณ์ความรู้รอบตัว และทักษะในการสื่อสารของตน

อย่างมีประสิทธิภาพ ควรใช้ความคิดอย่างรวดเร็วเพื่อเตรียมคำขึ้นต้น ประมวลเนื้อหาสาระและการกล่าวลงท้ายที่เป็นลำดับต่อเนื่องชัดเจน กะทัดรัด และน่าประทับใจ

๒. การพูดแบบอ่านจากต้นฉบับ เป็นการอ่านจากต้นฉบับทุกตัวอักษรที่เตรียมไว้ ใช้ในโอกาสที่เป็นทางการ เช่น การอ่านข่าวรัฐบาล สุนทรพจน์ การส่งกระจายเสียงทางวิทยุ ผู้พูดต้องมีศิลปะการอ่าน ต้องฝึกซ้อมเป็นอย่างดี ทั้งอักขรวิธี น้ำเสียงและการเว้นวรรคตอน

๓. การพูดแบบท่องจำ ผู้พูดต้องจำเนื้อหาความจากบทให้ได้มากและครบถ้วนที่สุด ต้องพูดเป็นธรรมชาติ ไม่ใช่ท่องจำ ใช้วัจนภาษาประกอบให้เหมาะสม อย่าพะวงกับเนื้อหาความที่ท่องจำเพราะจะเพิ่มความเครียด การพูดจะไม่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ อาจจืดชืด จึงไม่ควรใช้หากจำเป็นควรพูดสั้น ๓-๔ นาที มักใช้ในการแสดงละครหรือโอกาสจะแสดงความสามารถพิเศษในการพูด

๔. การพูดแบบเตรียมตัวล่วงหน้า มีโครงร่างบันทึก ผู้พูดจะทราบล่วงหน้า จึงมีโอกาสเตรียมและฝึกซ้อมเต็มที่ เป็นการสื่อสารที่ดี เพราะพูดจากความเข้าใจ ความรู้สึก และภูมิรู้ของตนสร้างความประทับใจให้ผู้ฟังได้ดี จึงต้องมีการเตรียมตัว ลำดับความคิด ขึ้นต้นเนื้อหา และลงท้ายอย่างเหมาะสม เตรียมตัวต้นร่างเฉพาะหัวข้อหรือใจความสำคัญหลักๆ เป็นการพูดที่ใช้กันแพร่หลายที่สุด

ปัจจัยที่ช่วยให้การพูดสัมฤทธิ์ผล

๑. บุคลิกภาพที่ดีของผู้พูด บุคลิกภาพ หมายถึง ภาพโดยรวมของบุคคลที่ปรากฏให้เห็น ซึ่งได้แก่ หน้าตา การแต่งกาย กิริยาท่าทาง การใช้เสียง การวางตัว มารยาทในการพูด หากผู้พูดมีบุคลิกภาพที่ดี แสดงออกได้เหมาะสมกับบุคคล กาลเทศะและสถานที่แล้วก็จะสามารถสร้างความประทับใจแก่ผู้ฟังได้ บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ฝึกฝนและพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ผู้พูดที่ดีจึงควรเอาใจใส่ ปรับปรุงบุคลิกภาพในด้านต่างๆ ดังนี้

๑.๑ การรู้จักใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ผู้พูดจะต้องรู้จักเลือกใช้ภาษาพูดให้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานที่ โอกาส บุคคล และเรื่องที่จะพูด การใช้ภาษาในการพูดต้องเป็นภาษาที่สุภาพ สั้นกะทัดรัด กินความ มีความหมายชัดเจน เหมาะสมกับผู้ฟัง

๑.๒ เสียงและน้ำเสียง เสียงเป็นเครื่องสื่อความหมายที่สำคัญสำหรับการพูด น้ำเสียงที่พูดอาจจะแสดงให้เห็นถึงความสุขภาพหรือไม่สุขภาพของผู้พูดได้ การใช้เสียงพูดที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

๑.๒.๑ ความดัง ควรออกเสียงให้ดังพอเหมาะกับสถานการณ์ของการพูด คือดังพอที่ผู้ฟังที่นั่งอยู่แถวสุดท้ายจะได้ยิน ผู้พูดอาจจะต้องใช้เสียงดังบ้าง เสียงเบาบ้าง และเสียงขนาดพอดีๆ บ้าง สลับกันไปตามเจตนาของผู้พูด แต่ต้องระวังไม่เปลืองพูดดังในลักษณะตะโกน ไม่ดงเฉพาะตนประโยคหรือเสียงเบาตลอดเวลา

๑.๒.๒ ความถูกต้องชัดเจน คำพูดทุกคำจะต้องชัดเจน เสียงที่เปล่งออกมาจะต้องถูกต้องตามอักขรวิธีเสียงที่มักจะเป็นปัญหาสำหรับผู้พูดจำนวนมาก คือเสียง /ร/ /ล/ และเสียงควบกล้ำต่างๆ

๑.๒.๓ ความเร็ว อัตราการพูดที่เหมาะสมสำหรับการฟังคือ ๑๒๐-๑๘๐ คำต่อนาที ผู้พูดไม่ควรพูดช้าเกินไปเพราะผู้ฟังจะรำคาญ และไม่ควรพูดเร็วเพราะจะทำให้เพราะจะทำให้พูดผิด เป็นผลให้ประสิทธิภาพการสื่อความหมายลดลง

๑.๒.๔ การใช้ระดับเสียงสูง-ต่ำ ผู้พูดจะต้องรู้จักใช้ระดับเสียงสูง-ต่ำที่เหมาะสมกับจังหวะการพูดและเนื้อเรื่องที่พูด โดยธรรมชาติแล้วการใช้เสียงสูงจะเหมาะกับจังหวะการพูดที่เร็วและเนื้อเรื่องที่เป็นไปในการทำงานตื้นตัน ตกใจ ส่วนการใช้เสียงต่ำจะเหมาะกับจังหวะการพูดที่ช้า และเนื้อเรื่องที่เป็นไปในการทำงานโศกเศร้า

๑.๓ การใช้สายตา การมองหรือประสานสายตากับผู้ฟังนั้น นอกจากจะเป็นการสื่อความหมายในสิ่งที่พูดและแสดงความจริงใจของผู้พูดแล้ว ผู้พูดยังจะทราบปฏิกิริยาของผู้ฟังได้ด้วยว่า ผู้ฟังเห็นด้วย เชื่อถือสงสัย หรือเบื่อหน่าย ฯลฯ ผู้ฟังจะรู้สึกพอใจเมื่อผู้พูดมองหรือปะนายนสายตากับตนเพราะจะรู้สึกว่าผู้พูดกำลังพูดกับตนโดยตรงและตนเองมีส่วนร่วมในการพูดครั้งนั้นๆ จึงสนใจและตั้งใจฟัง ฉะนั้นในการพูดครั้งหนึ่งๆ ผู้พูดควรจะมอง

ผู้ฟังให้ทั่วถึงไม่เจาะจงมองพากลุ่มผู้ฟังที่คุ้นเคย มีที่ทำเป็นมิตร หรือผู้ฟังที่ให้ความสนใจแก่ผู้พูดเท่านั้น เพราะผู้ฟังทุกคนต่างก็ต้องการได้รับความสนใจจากผู้พูดไม่น้อยไปกว่าที่ผู้พูดต้องการความสนใจจากผู้ฟัง การมองผู้ฟังควรมองอย่างเป็นธรรมชาติโดยมองผู้ฟังเป็นกลุ่มๆ เช่นมองผู้ฟังกลุ่มแถวหน้าทางซ้ายมือแล้วเลื่อนสายตามาจับผู้ฟังที่นั่งด้านหลังทางขวามือระยะหนึ่งแล้วย้ายไปมองผู้ฟังกลุ่มอื่นอีก แต่ควรระวังอย่ามองเป็นจังหวะซ้ายไปขวา ขวามาซ้ายหน้าไปหลัง จนผู้ฟังสังเกตเห็นได้

๑.๔ การเดิน ในการเดินออกมาพูดจะเป็นสิ่งแรกที่เป็นจุดสนใจของผู้ฟัง วิธีเดินที่ดีควรจะก้าวเดินด้วยฝีเท้าที่พอเหมาะ ไม่ช้าหรือเร็วเกินไป ศีรษะจะต้องตั้งตรง ไม่เดินหลังโกงหรือยืดหน้าอก ขณะเดินแกว่งแขนตามสบายแต่ต้องระวังไม่ให้แกว่งมากเกินไป

๑.๕ การยืนและการนั่ง ในขณะที่ยืนหรือนั่งพูดนั้นผู้พูดจะต้องวางตัวให้เป็นธรรมชาติ ไม่เคร่งเครียด แต่ต้องไม่ทำตามสบายทำยืงที่ถูกต่อนั้นจะต้องวางเท้าห่างกันพอสบายและให้น้ำหนักตัวตกลงบนเท้าทั้งสองข้างเท่าๆ กัน หลีกเลี่ยงการยืนตัวงอ การยืนพิงโต๊ะ พิงกระดาน หรือใช้มือจับโต๊ะไว้ เพราะจะ

แสดงให้เห็นว่าผู้พูดไม่มีความมั่นใจในตนเองหากนั่งพูดควรนั่งหลังตรง ให้เก้าอี้รับน้ำหนักตัวเต็มที่ปล่อยเท้าลงในท่าพอสบาย ไม่ไขว่ห้างหรือเกร็งหัวเข่าให้ชิดกันจนรู้สึกเครียด

๑.๖ การแต่งกาย การแต่งกายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพที่จะดึงดูดความสนใจของผู้ฟังให้เกิดความศรัทธาหรือเกิดอคติต่อผู้พูดได้ ผู้พูดจึงต้องระมัดระวังเรื่องการแต่งกายให้ดี การแต่งกายที่ดีก็คือแต่งกายให้สุภาพ สะอาด เรียบร้อย ตามสมัยนิยม ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาส วัย รูปร่าง ฐานะ และสถานที่

การแต่งกายที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ หรือใช้เสื้อผ้า เครื่องประดับที่ทรูหรามมากเกินไปอาจจะทำให้เกิดผลเสียหลายอย่าง เช่น ทำให้ผู้พูดขาดความมั่นใจเพราะรู้สึกว่าการแต่งกายผิดไปจากผู้อื่นในที่นั้น ทำให้ผู้ฟังสนใจเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับมากกว่าเรื่องที่พูด หรือมีความรู้สึกว่าการแต่งกายไม่ให้อิทธิพลแก่ผู้ฟัง ผู้พูดที่ดีจึงต้องพยายามศึกษาข้อบกพร่องของตนเองและปรับปรุงบุคลิกภาพ การแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะอยู่เสมอ

๒. เนื้อเรื่องที่พูด ต้องมีสาระเพื่อให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์ ดังนั้นผู้พูดจะต้องเตรียมเนื้อเรื่องล่วงหน้าอย่างดีเพื่อให้การพูดประสบความสำเร็จ การเตรียมเนื้อเรื่องควรมีขั้นตอนดังนี้

๒.๑ การเลือกเรื่องและกำหนดขอบเขตของเรื่อง การพูดแต่ละครั้ง ถ้าผู้พูดสามารถเลือกเรื่องที่จะพูดได้ ควรเลือกเรื่องที่ตนเองมีความรู้ดีมีความถนัดหรือมีประสบการณ์และควรเป็นเรื่องที่ผู้ฟังสนใจ จะทำให้การพูดเป็นไปด้วยดี แต่ถ้ามีการกำหนดเรื่องมาให้ ผู้พูดก็จะต้องพิจารณาตีความและทำความเข้าใจหัวข้อเรื่องให้ถ่องแท้เสียก่อนเพื่อดูว่ามีความรู้พอที่จะพูดหรือไม่ เมื่อเลือกเรื่องได้แล้วผู้พูดต้องกำหนดขอบเขตของเรื่องว่าจะพูดกว้างๆ หรือพูดอย่างละเอียด โดยพิจารณาจากผู้ฟัง และเวลาสำหรับพูดเป็นสำคัญ

๒.๒ การวางโครงเรื่อง

- **คำนำ** หรือการเริ่มเรื่อง เป็นการพูดช่วงแรกที่มีความสำคัญมาก เพราะจะกระตุ้นให้ผู้ฟังสนใจติดตามเนื้อเรื่องต่อไป การเริ่มเรื่องนี้จะเริ่มจากการทักทายผู้ฟัง ซึ่งถือเป็นการแนะนำตัวแสดงความเคารพ และให้เกียรติผู้ฟัง จากนั้นจึงเข้าสู่คำนำของเรื่องอย่างน่าสนใจด้วยการใช้ถ้อยคำให้จับใจผู้ฟัง อาจขึ้นต้นด้วยการใช้คำถามที่เร้าใจ ใช้ข้อความที่ชวนให้ฉงนสนเท่ห์ประหลาดใจ ยกสุภาษิต คำพังเพย คำคม บทร้อยกรอง หรือวาทะของผู้มีชื่อเสียง นอกจากนี้อาจจะยกเหตุการณ์ นิทาน มากล่าวาน่า เพื่อสร้างบรรยากาศและเร้าความสนใจของผู้ฟัง ควรหลีกเลี่ยงการพูดถ่อมตัวหรือขอภัยในความไม่พร้อม ไม่พูดอ้อมค้อม วกวน หรือนอกเรื่องจนหลงประเด็น

- **เนื้อเรื่องหรือการดำเนินเรื่อง** เป็นส่วนสำคัญของการพูดที่ทุกคนตั้งใจมาฟัง ผู้พูดต้องเตรียมเนื้อหาสาระให้พร้อม โดยเรียบเรียงเนื้อหาให้ดำเนินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ หรือเวลาเพื่อไม่ให้สับสนเนื้อหา

แต่ละหัวข้อต้องสัมพันธ์กันอย่างมีเหตุผล มีการขยายความเพื่อเพิ่มเนื้อเรื่องให้ชัดเจนขึ้น อาจใช้วิธีการให้คำจำกัดความให้เหตุผล เปรียบเทียบ ยกตัวอย่าง ตลอดจนใช้อุปกรณ์ต่างๆมาประกอบให้เหมาะสม

- **การสรุป** เป็นการสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ฟัง ผู้พูดจะต้องประมวลความคิดที่เป็นสาระสำคัญหรือเป็นจุดเด่นเพื่อเร้าใจผู้ฟังให้เห็นความสำคัญของเรื่องที่พูด จูงใจให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ผู้พูดต้องการ การสรุปมีหลายวิธี เช่น อาจย้ำสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง ให้ข้อคิด อ้างอิงถ้อยคำของนักปราชญ์หรือผู้มีชื่อเสียง ใช้สำนวนสุภาพ คำคม บทหรือยกเรื่อง วาทะของบุคคลสำคัญ หรืออาจสรุปด้วยการชักชวน เรียกร้องผู้ฟังคล้อยตามก็ได้

๒.๓ การรวบรวมเนื้อหา เมื่อกำหนดโครงเรื่องการพูดแล้ว ผู้พูดจะต้องเตรียมเนื้อหาล่วงหน้าโดยค้นคว้ารวบรวมเนื้อหาจากเอกสารต่างๆ เช่น ตำรา วารสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ แล้วแยกไว้เป็นเรื่องๆ การค้นคว้านี้จะทำให้ผู้พูดมีหลักฐานสนับสนุนความคิดของตนให้หนักแน่น และทำให้เนื้อหามีความถูกต้องสมบูรณ์ น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

๓. การวิเคราะห์ผู้ฟัง

๓.๑ จำนวนผู้ฟัง การทราบจำนวนผู้ฟังล่วงหน้าจะทำให้ผู้พูดเตรียมวิธีการพูดให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง ถ้าเป็นผู้ฟังกลุ่มเล็กไม่เกิน ๑๕ คน ผู้พูดอาจใช้รูปแบบและวิธีการพูดที่เป็นกันเอง ไม่ต้องเป็นทางการ

มากนัก แต่ถ้าเป็นผู้ฟังกลุ่มใหญ่ ประมาณ ๕๐ คนขึ้นไป ผู้พูดต้องใช้รูปแบบและวิธีการพูดที่เป็นทางการ ต้องเตรียมถ้อยคำ และระมัดระวังการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามแบบแผน เนื้อหาสาระที่พูดต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างถูกต้อง ถ้าต้องใช้อุปกรณ์ประกอบการพูดเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้น ก็ต้องเตรียมอุปกรณ์ที่มีขนาดใหญ่พอที่ผู้ฟังจะมองเห็นได้ทั่วถึง

๓.๒ เพศ ถ้าผู้พูดมีโอกาสได้ทราบล่วงหน้าว่าผู้ฟังเป็นบุคคลเพศใด ก็จะทำให้สามารถเตรียมเนื้อหาสาระและรายละเอียดของการพูดได้เหมาะสม สอดคล้องกับรสนิยมและความสนใจของผู้ฟังส่วนใหญ่ได้ โดยปกติผู้ชายจะมีความสนใจแตกต่างกับผู้หญิง ผู้ชายมักจะสนใจเรื่องตื่นเต้นผจญภัย กีฬา การเมือง ในขณะที่ผู้หญิงมักจะสนใจเรื่องสวยๆ งามๆ การบ้านการเรือน ชีวิตครอบครัว นอกจากนี้การรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเพศของผู้ฟัง จะช่วยให้ผู้พูดเตรียมตัวเรื่องการใช้ถ้อยคำและระดับภาษาได้เหมาะสมอีกด้วย

๓.๓ วัย วัยของผู้ฟังเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้พูดควรจะได้ทราบล่วงหน้า เพราะผู้ฟังที่มีระดับอายุต่างกันจะมีความรู้ ประสบการณ์และความสนใจเรื่องต่างๆ ไม่เหมือนกัน ผู้ฟังวัยเด็กมักจะมี

อารมณ์สนุกสนาน มีจินตนาการ สนใจเรื่องของเกม หนังสือการ์ตูน รายการโทรทัศน์ ส่วนวัยรุ่นจะชอบการแสดงเหตุผล เรื่องราวที่น่าตื่นเต้น เรื่องอารมณ์ วัยหนุ่มสาวจะมีอุดมการณ์ สนใจเรื่องราวเกี่ยวกับอนาคต มีอุดมคติอันแรงกล้า ขณะที่วัยสูงอายุผ่านประสบการณ์มามากจะสนใจเรื่องที่จริงจัง มีเหตุผล รวมไปถึงเรื่องในอดีต ดังนั้นถ้าผู้พูดได้ทราบระดับอายุผู้ฟังล่วงหน้าก็จะช่วยให้เตรียมเรื่องราวและวิธีการพูดให้เหมาะสมได้

๓.๔ อาชีพและกลุ่มสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพของกลุ่มผู้ฟังเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นมากสำหรับการเตรียมตัวของผู้พูดเพราะผู้ฟังจะมีความคิด ความเชื่อ ความต้องการ ปัญหา ค่านิยม ฯลฯ แตกต่างกันตามอาชีพถ้าผู้พูดรู้อาชีพของกลุ่มผู้ฟังจะช่วยให้เตรียมเนื้อหาและตัวอย่างประกอบได้น่าสนใจมากขึ้น

๓.๕ ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาของผู้ฟังย่อมจะมีผลต่อความสามารถในการรับรู้เรื่องราวต่างๆ ผู้ฟังที่มีพื้นฐานความรู้และมีประสบการณ์มากอันเนื่องมาจากการได้รับการศึกษาสูง จะเข้าใจเรื่องที่พูดได้ง่ายและรวดเร็ว ในขณะที่ผู้ฟังที่มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์น้อยก็จะเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้ยากหรือไม่

เข้าใจเลย ผู้พูดจึงต้องเตรียมเรื่องที่จะพูดให้สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ของผู้ฟัง ที่สำคัญผู้พูดต้องระมัดระวังการใช้ระดับภาษาให้เหมาะสม

๓.๖ ศาสนาและความเชื่อ ผู้ฟังที่มีพื้นฐานแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ย่อมจะมีโลกทัศน์และความคาดหวังในชีวิตแตกต่างกันไป ผู้พูดต้องระมัดระวังที่จะไม่แสดงทรรศนะ หรือยกตัวอย่างที่กระทบความรู้สึกของผู้ฟัง ดังนั้นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ฟังในเรื่องดังกล่าวนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

การพูดประเภทต่างๆ

๑. การพูดแนะนำตัวตนเอง

การพูดในลักษณะนี้เป็นการพูดแนะนำตัวอย่างกว้างๆ เมื่อเราได้พบกับบุคคลอื่นที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน อาจเป็นการแนะนำตัวตามมารยาท เช่น ในโอกาสที่ต้องนั่งร่วมโต๊ะอาหารกันโดยบังเอิญ การแนะนำตัวในกรณีนี้อาจบอกเพียงชื่อ สกุล ตามความเกี่ยวข้องของกับเจ้าของงาน การแนะนำตัวต่อบุคคลอื่นกรณีคือการที่เราต้องไปติดต่อการทำงานหรือขอความช่วยเหลือให้การงานที่เราต้องการประสบความสำเร็จ ฉะนั้นข้อมูลที่เราจะต้องใช้แนะนำตัวคือชื่อ สกุล ตำแหน่งการงาน หน่วยงานที่สังกัด บุคคลที่อ้างถึง (ถ้ามี) เช่น

“สวัสดีค่ะ ดิฉันนางสาวศิริลักษณ์ ใจดี นักศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มาติดต่อเกี่ยวกับการฝึกงานในภาคฤดูร้อน ตามที่อาจารย์วิไลวรรณ สมโสภณ ได้ติดต่อมาแล้วครั้งหนึ่งค่ะ”

๒. การพูดเพื่อนำเสนอเรื่องราวต่างๆ

๒.๑ การเล่าเรื่องที่ได้อ่านหรือฟังมา การเล่าเรื่องที่ตนได้อ่านหรือฟังมานั้นไม่จำเป็นต้องเล่าทุกเหตุการณ์ แต่ควรเล่าแต่ประเด็นที่สำคัญๆ ภาษาที่ใช้เล่าก็ควรเป็นภาษาที่เข้าใจได้ง่ายๆ ใช้น้ำเสียงประกอบในการเล่าเรื่อง เช่น เน้นเสียงในตอนที่สำคัญ รวมไปถึงการใช้กริยาท่าทางประกอบตามความเหมาะสมของเรื่องที่เล่า ผู้เล่าควรเรียงลำดับเรื่องให้ถูกต้องและอาจจะสรุปเป็นข้อคิดในตอนท้ายก็ได้

๒.๒ การเล่าเหตุการณ์ ในชีวิตประจำวันของเรานั้น มักจะมีเหตุการณ์ต่างๆเกิดขึ้นได้เสมอ ในบางครั้งผู้พูดก็มีความจำเป็นที่จะต้องเล่าเหตุการณ์นั้นให้ผู้อื่นฟัง อาจจะเป็นเหตุการณ์ที่ประทับใจ ตื่นเต้น โดยการที่จะเล่าเหตุการณ์นั้นๆให้น่าสนใจก็ควรที่จะเริ่มต้นด้วยการแสดงผลว่าเหตุการณ์นี้มีเรื่องที่น่าสนใจอย่างไร ใช้ถ้อยคำและภาษาสำนวนที่ทำให้ผู้ฟังได้เห็นภาพ เล่าเหตุการณ์ให้ต่อเนื่องกันเพื่อผู้ฟังจะได้ติดตามเรื่องได้ดี น้ำเสียงชัดเจน เน้นตอนที่สำคัญ ใช้ท่าทาง กริยาประกอบในการเล่าด้วยเพื่อที่จะได้ดูเป็นธรรมชาติ แหะเลสุดท้ายควรที่จะแสดงข้อคิดเพิ่มเติมตามสมควร

๓. การพูดแสดงความคิดเห็น

การพูดเพื่อแสดงความรู้สึกหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างมีเหตุผล มีความสอดคล้องกับเรื่องที่พูด ในการพูดแสดงความคิดเห็น ผู้พูดอาจพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทางวิชาการ เศรษฐกิจ หรือสังคมก็ได้ ทั้งนี้เมื่อแสดงความคิดเห็นไปแล้วควรทำให้ผู้ฟังเห็นด้วยหรือคล้อยตาม การพูดแสดงความคิดเห็นอาจเป็นการพูดระหว่างบุคคลหรือต่อบุคคลหรือต่อที่ ประชุมชนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโอกาสในการพูด เช่น การให้สัมภาษณ์ การประชุม การสัมมนา การอภิปราย การบรรยาย

๓.๑ ประเภทของการพูดแสดงความคิดเห็น

การพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นอาจแบ่งได้หลายประเภทตามโอกาสที่พูด หรือตามลักษณะเนื้อหาของ การแสดงความคิดเห็น แต่ในที่นี้ได้แบ่งประเภทของการพูดแสดงความคิดเห็นตามลักษณะเนื้อหาออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๓.๑.๑ การพูดแสดงความคิดเห็นในเชิงสนับสนุน การพูดแสดงความคิดเห็นในลักษณะดังกล่าว เป็นการพูดเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งผู้พูดอาจจะพิจารณาแล้วว่า ความคิดเห็นที่ตน

สนับสนุนมีสาระและประโยชน์ต่อหน่วยงานและส่วนรวม หรือถ้าเป็นการแสดงความคิดเห็นเชิงวิชาการ จะต้องเป็นความคิดเห็นที่เป็นองค์ความรู้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องที่กำลังพูด กันอยู่ ทั้งในระหว่างบุคคลหรือในที่ประชุม เช่น การพูดในที่ประชุม การอภิปราย การแสดงปาฐกถา เป็นต้น

๓.๑.๒ การพูดแสดงความคิดเห็นในเชิงขัดแย้ง การพูดลักษณะดังกล่าวเป็นการพูดแสดงความคิดเห็นในกรณีที่มีความคิดไม่ตรงกัน และเสนอความคิดเห็นอื่น ๆ ที่ไม่ตรงกับผู้อื่น การพูดแสดงความคิดเห็นในเชิงขัดแย้งดังกล่าว ผู้พูดควรระมัดระวังเรื่องการใช้ภาษาและการนำเสนอ ความขัดแย้งควรเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ อันจะก่อประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือสาธารณชน เช่น การสัมมนาเชิงวิชาการ การอภิปราย การประชุม เป็นต้น

๓.๑.๓ การพูดแสดงความคิดเห็นในเชิงวิจารณ์ เป็นการพูดเพื่อวิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้วิจารณ์อาจจะแสดงความคิดเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และวิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจารณ์จะต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่อคติต่อผู้พูดหรือสิ่งที่เห็น เช่น การแสดงความคิดเห็นต่อหนังสือ ละคร รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

๓.๑.๔ การพูดแสดงความคิดเห็นเพื่อนำเสนอความคิดใหม่ เป็นการพูดในกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น และนำเสนอความคิดเห็นใหม่ของตนที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม เป็นต้น

๓.๒ ลักษณะของผู้พูดแสดงความคิดเห็นที่ดี

๓.๒.๑ ผู้พูดจะต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างดี

๓.๒.๒ การแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ควรมีหลักการแสดงความคิดเห็นในเชิงขัดแย้งและเชิงวิจารณ์

๓.๒.๓ ใช้ภาษาสุภาพเหมาะสมกับโอกาส โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นในเชิงขัดแย้งและเชิงวิจารณ์ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้พูดและผู้ฟัง

๓.๒.๔ การแสดงความคิดเห็นใดๆ ก็ตาม ควรแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔
ทักษะการอ่าน
เวลาเรียน ๕ ชั่วโมง

ผลลัพธ์การเรียนรู้

- ๔.๑ จับใจความสำคัญจากการอ่าน
- ๔.๒ วิเคราะห์และสรุปความจากเรื่องที่อ่าน
- ๔.๓ แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน
- ๔.๔ ใช้พจนานุกรมในการเรียนรู้ภาษาไทย

หน่วยที่ ๔ ทักษะการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการในการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยการแปลความจากตัวอักษร หรือ สัญลักษณ์ออกเป็นความคิด หรือ เรื่องราว และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ความสำคัญของการอ่าน

๑. การอ่านเป็นวิธีการหาความรู้ได้ง่ายที่สุด เพราะไม่ต้องอาศัยผู้ใดคอยช่วยก็สามารถอ่านสารต่างๆได้ด้วยตนเอง
๒. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด ในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะ นักเรียน นักศึกษา การอ่านมีความจำเป็นมาก เพราะงานส่วนใหญ่ต้องอาศัยการอ่านเป็นสำคัญ
๓. การอ่านเป็นสิ่งส่งเสริมให้เราฉลาดรอบรู้ เสริมสร้างความคิด สติปัญญา ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้ มีความคิดดี เสริมสร้างบุคลิกภาพให้เป็นที่ศรัทธาและได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้รู้มาก
๔. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และคลายความทุกข์ได้ การใช้เวลาว่าง่านนิทาน นวนิยาย สารคดี หรือเรื่องที่ตนชื่นชอบ นอกจากจะได้รับความรู้แล้วยังช่วยให้ผู้อ่านได้รับความบันเทิงใจ อันเป็นการส่งเสริมคุณค่าทางอารมณ์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากในชีวิต
๕. การอ่านก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคม เพราะผู้เรียนย่อมบันทึกสิ่งที่ดีมีประโยชน์เป็นแนวทางที่ทำให้สังคมมีแต่ความสุขสงบ ผู้อ่านย่อมได้รับความรู้จากการอ่าน รวมทั้งข้อคิด คติสอนใจ การปฏิบัติที่ดีงาม อันจะช่วยยกระดับจิตใจผู้อ่านให้สูงขึ้นด้วย
๖. การอ่านเป็นเครื่องมือสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยสู่คนรุ่นต่อไป

คุณสมบัติของนักอ่านที่ดี

นักอ่านที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านอยู่เสมอ และสามารถอ่านหนังสือได้ทุกประเภท มีลีลา น้ำเสียงชวนฟัง น่าเชื่อถือ เพราะฉะนั้นจะเป็นนักอ่านที่ดีได้ ควรมีลักษณะของการอ่านที่ดี ดังนี้

๑. อ่านแล้วจดบันทึก ควรรู้จักจดบันทึกข้อความที่แปลกใหม่ น่าสนใจ หรือมีความไพเราะในด้านการประพันธ์
๒. เป็นคนช่างสังเกต การสังเกตเป็นแนวทางในการช่วยการอ่านหนังสือได้ถูกต้องรวดเร็วโดยฝึกสังเกตตั้งแต่ส่วนประกอบของหนังสือ เช่น ปก คำนำ สารบัญ หัวข้อเรื่อง บรรณานุกรม เป็นต้น
๓. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ควรหาโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นเมื่ออ่านเรื่องใดเรื่องหนึ่งจบแล้ว เพราะจะเป็นเครื่องมือในการวัดตนเองได้เป็นอย่างดี
๔. ไม่ปล่อยให้ผ่านไป ถ้าข้อความอ่านแล้วยังคลุมเครือ อย่าปล่อยให้ข้อความนั้นผ่านไปเลย ควรฝึกตีความให้กระจ่าง ถ้าเป็นศัพท์ควรเปิดพจนานุกรมตรวจสอบดูความถูกต้องอีกครั้ง
๕. ฝึกทำความเข้าใจ ความเข้าใจของคนเรานั้นจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์และความสามารถในการอ่าน ฉะนั้นควรรู้จักฝึกความสามารถทางด้านสมองอยู่ตลอดเวลา

๔.๑ การอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความเป็นขั้นตอนการอ่านโดยละเอียด ต้องอาศัยการอ่านให้เข้าใจมาก่อน รู้รายละเอียดของเรื่อง จึงจะสามารถจับใจความของเรื่องได้ว่า เรื่องที่อ่าน คือเรื่องอะไร กล่าวถึงใคร ทำอะไร หมายความว่าอย่างไร สำคัญหรือไม่ ผู้ที่อ่านได้รวดเร็ว และสามารถจับใจความและข้อความของเรื่องได้นั้น ย่อมเกิดประโยชน์อย่างยิ่งในการแสวงหาความรู้ในช่วงเวลาจำกัด โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนบ่อย ๆ และฝึกเขียนบันทึกย่อไว้จะช่วยให้นักศึกษาจดจำเรื่องราวได้เป็นอย่างดี

๔.๑.๑ ลักษณะของใจความสำคัญ

๔.๑.๑.๑ ใจความสำคัญของข้อความหรือย่อหน้าหนึ่ง ๆ ส่วนมากจะมีเพียงประการเดียว

๔.๑.๑.๒ ใจความสำคัญเป็นข้อความที่ทำหน้าที่กลุ่มใจความของข้อความอื่น ๆ ในตอนนั้น นอกนั้นจะเป็นเพียงรายละเอียด หรือข้อความขยายใจความสำคัญเท่านั้น

๔.๑.๑.๓ ใจความสำคัญส่วนมากมีลักษณะเป็นประโยคอาจเป็นประโยคเดียวหรือประโยคซับซ้อนก็ได้ แต่บางกรณีใจความสำคัญไม่ปรากฏเป็นประโยคเป็นเพียงใจความที่แฝงอยู่ในข้อความตอนนั้นเท่านั้น

๔.๑.๑.๔ ใจความสำคัญที่มีลักษณะเป็นประโยคส่วนมากจะปรากฏอยู่ต้นข้อความ

๔.๑.๒ ความรู้พื้นฐานของผู้อ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนด้วยการอ่านอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ผู้อ่านอ่านได้รวดเร็วและจับใจความได้ถูกต้อง อย่างไรก็ตามการอ่านจับใจความนั้นต้องพิจารณาตัวผู้อ่านว่ามีความรู้พื้นฐานมากน้อยเพียงใด ซึ่งการอ่านดังกล่าวจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบของความรู้พื้นฐานของผู้อ่าน ๓ ประการ คือ

๔.๑.๒.๑ **ความรู้ด้านภาษา** ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่าน ฟัง พูด เขียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การรู้จักคำ สำนวน หรือเรื่องราวจากวรรณคดี สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการอ่านวรรณกรรมสมัยปัจจุบัน จึงพอสรุปได้ว่า ความรู้ด้านภาษามีส่วนช่วยพัฒนาการอ่านจับใจความได้เป็นอย่างดี

๔.๑.๒.๒ **ความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง** ถ้าผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านก็จะใช้เวลาในการอ่านจับใจความน้อยลง

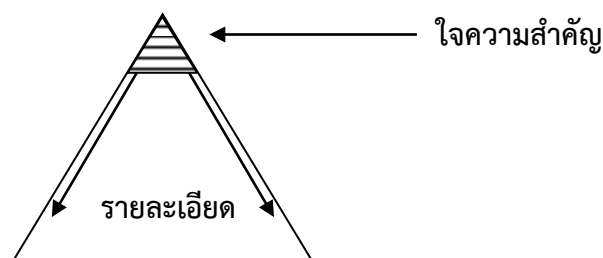
๔.๑.๒.๓ **ประสบการณ์ด้านความคิด** ระดับความคิดมีหลายระดับ เมื่อมีการฝึกฝนบ่อยครั้ง ก็พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงขั้นมีความคิดระดับสูง คือสามารถวิเคราะห์เนื้อเรื่อง การใช้ภาษา และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ผู้อ่านได้รับประโยชน์จากการจับใจความ เช่น ข้อคิด คติสอนใจ สุภาษิต คำพังเพย เป็นต้น

องค์ประกอบทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นพื้นฐานที่จะพัฒนาการอ่านจับใจความ ผู้อ่านที่มีความรู้พื้นฐานมาก ย่อมได้รับประโยชน์จากการนำไปใช้มากกว่าผู้มีความรู้พื้นฐานน้อย

๔.๑.๓ ตำแหน่งของใจความสำคัญในย่อหน้า

ใจความสำคัญจะปรากฏอยู่ในตำแหน่งของข้อความดังต่อไปนี้

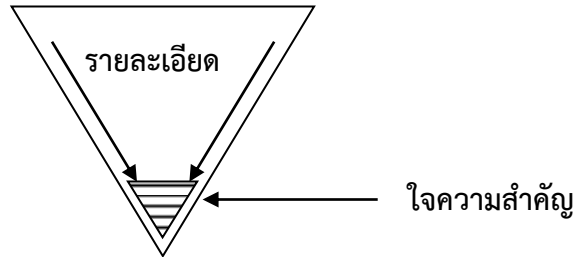
๔.๑.๓.๑ ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งต้นของแต่ละย่อหน้า และมีรายละเอียดวางอยู่ในตำแหน่งถัดไป ดังในภาพ

ตัวอย่าง

เกียรติยศไม่ใช่ความดีเสมอไป เพราะเกียรติยศเป็นสิ่งที่มนุษย์คิดขึ้น หรือเป็นค่านิยมของสังคมเป็นครั้งคราว มีคนเป็นจำนวนมากได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีเกียรติยศ แต่ความมีเกียรติยศของเขาตั้งอยู่บนความทุกข์ยากของผู้อื่น ถ้าเกียรติยศจะพึงเป็นความดีแล้วไซ้ ผู้มีเกียรติยศทุกคนจะต้องเป็นคนดี มีคนเคารพนับถือบูชา

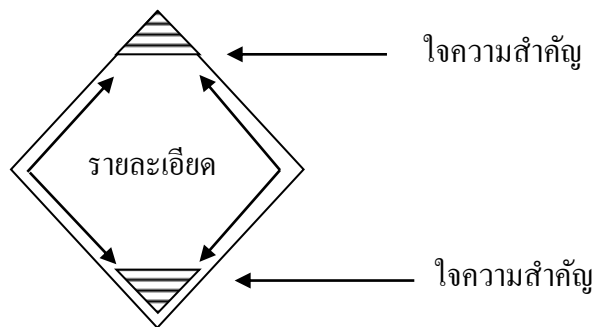
๔.๑.๓.๒ ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งตอนท้ายย่อหน้า โดยกล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ กลุ่มไว้ในตอนต้น ดังในภาพ

ตัวอย่าง

บางคนชอบปลูกไม้ดอกไม้ผล เมื่อเกิดออกดอกออกผลก็ชื่นใจ เกิดความคิดที่จะทำดอกผลนั้นให้งดงามน่าดูยิ่งขึ้น จึงมีผู้นำผลไม้มาประดิษฐ์ลวดลาย แล้วจัดวางลงในภาชนะให้มองดูแปลกน่ารับประทาน ลวดลายนั้นเกิดจากการตัด ผ่า ปอก คว้านและแกะสลัก ส่วนไม้ดอกก็นำมาผูกมัดเป็นช่อบ้าง เป็นพวงเป็นพู่บ้าง เสียบเป็นพุ่มหรือปักลงในแจกันก็ได้ แสดงว่า ศิลปะกับชีวิตเป็นส่วนที่แยกกันไม่ออก

๔.๑.๓.๓ ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งต้นย่อหน้าและท้ายย่อหน้า คือ ใจความสำคัญอยู่ต้นย่อหน้า แล้วขยายความต่อจากนั้นค่อย ๆ สรุปรายละเอียดต่าง ๆ ให้แคบลงและจบลงด้วยประโยคใจความสำคัญอีกครั้งหนึ่ง ดังในภาพ

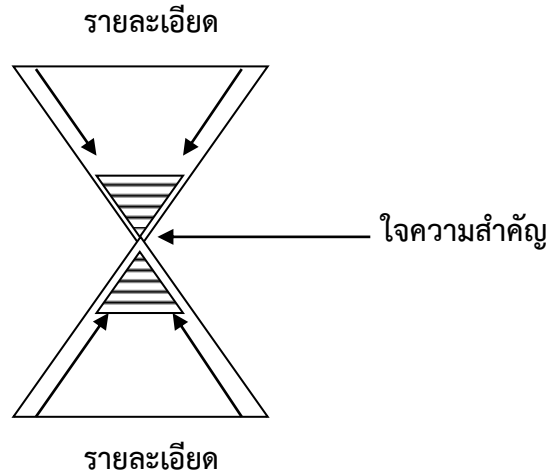

ตัวอย่าง

ดอกมะเขือเป็นสัญลักษณ์ของความเคารพ ความอ่อนน้อมถ่อมตน โดยธรรมชาติของต้นมะเขือเมื่อมีดอก ดอกที่จะให้ผลมะเขือได้ต้องโค้งลงเสมือนผู้อยู่ในอาการแสดงความเคารพหรือคารวะบุคคลที่ตนเคารพยกย่องบูชา ถ้าดอกมะเขือดอกใดชี้ดอกขึ้นเหมือนดอกไม้ชนิดอื่น ดอกนั้นจะไม่ให้ผลและจะเน่าล่วงหล่นไป เปรียบได้กับบุคคลที่ขาดความอ่อนน้อมถ่อมตน ขาดความเคารพก็จะหมดโอกาสที่จะได้รับถ่ายทอดความรู้จากครู

๔.๑.๓.๔ ใจความสำคัญอยู่กลางย่อหน้า มีรายละเอียดอยู่ตอนต้นและตอนท้ายของย่อหน้า

ดังในภาพ

๔.๒ การสรุปความจากเรื่องที่อ่าน

การสรุปความจากเรื่องที่อ่าน มีหลักปฏิบัติดังนี้

ขั้นแรก อ่านผ่าน ๆ โดยตลอดอย่างรวดเร็ว

ขั้นที่สอง อ่านอย่างละเอียดทุกตัวอักษร ตลอดทั้งเรื่อง

ขั้นที่สาม อ่านและสรุปใจความสำคัญ โดยตั้งคำถามตามตัวเองว่า เรื่องอะไร ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม การตั้งคำถามจะเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของข้อเขียน ถึงอย่างไรเราก็ต้องตอบคำถามให้ครบถ้วนเพื่อจะได้จับใจความให้มากที่สุด

ขั้นสุดท้าย เรียบเรียงเป็นข้อความที่สละสลวย อาจมีการขยายความของคำตอบออกไปอีกก็ได้

ตัวอย่าง

จับโก่งสอบเข้า ร.ร.นายสิบ ๗๕ ราย ติดเครื่องสัญญาณชุก “กางเกงใน”

กองปราบ ฯ บุกรมหาวิทยาลัยรามคำแหง รวบเด็กลาดกระบัง – พลตำรวจหัวใส ขณะกำลังส่งสัญญาณบอกข้อสอบคัดเลือกเข้าโรงเรียนนายสิบทหารบกปฏิบัติการสายฟ้าแลบค้นตัวผู้เข้าสอบ ๑๐,๐๐๐ คน พบพวกทุจจริต ๗๕ ราย ติดเครื่องรับสัญญาณกับโกเต็กชุกไว้กับกางเกงใน เผยทำกันเป็นขบวนการใหญ่ส่งเอเยนต์ติดต่อผู้สมัครสอบทั่วประเทศ

เมื่อเวลา ๑๑.๐๐ น. วันที่ ๕ มีนาคม พ.ต.อ.ประมวลศักดิ์ ศรีสมบุญ ผกก.๒ พ.ต.ท.กฤษณะ ศิริปิยะวัฒน์ สว.ผ.๕ กก.๒ ป. พร้อมกำลังตำรวจเดินทางไปที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กทม. เนื่องจากสืบทราบว่ามีทุจจริตในการสอบคัดเลือกบุคคลภายนอกเข้ารับราชการเป็นนักเรียนนายสิบทหารบกประจำปี ๒๕๓๘

เมื่อ พ.ต.อ.ประมวลศักดิ์ เดินทางไปถึงได้กระจายกำลังออกชุกอยู่บริเวณ ตึกเคแอลบี หรือ อาคารโรงโกลาศ สังเกตพบนายปรีชา ศิริธรรมขันติ อายุ ๒๒ ปี นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ลาดกระบัง และพลฯ สำรองวงศกร ปานสุวรรณ อายุ ๓๓ ปี เจ้าหน้าที่ธุรการ สน.ลุมพินี มีท่าทางพิรุธนั่งรวมกันอยู่ที่สนามเซปักตะกร้อ จึงเข้าทำการขอตรวจค้นพบเครื่องวิทยุรับส่งยี่ห้อฟูดาบ้า รุ่นพีซีเอ็ม ๑๐๘๔ จำนวน ๒ เครื่อง และภายในตัวพลฯ

สำรวจวงจร ยังพบอาวุธปืนอัตโนมัติ .๔๕ พร้อมกระสุนเต็มซอง จึงควบคุมตัวมาดำเนินคดีที่กองปราบปรามในข้อหาซื้อและใช้เครื่องรับส่งวิทยุและติดตั้งสถานีวิทยุโทรคมนาคมโดยไม่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้แจ้งข้อหาพกพาอาวุธปืนในที่สาธารณะ โดยไม่ได้รับอนุญาตกับ พลฯ สำรองวงศกรเพิ่มอีกด้วย

นักเรียนคนหนึ่งที่ถูกจับกุมในครั้งนี้ เปิดเผยว่าจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มาจากจังหวัดสตูล โดยตนไม่สามารถจะสอบเอ็นทรานซ์ได้ จึงสมัครสอบเข้าเป็นนักเรียนนายสิบทหารบก หลังจากได้กรอกใบสมัครก็มีเพื่อนมาชักชวนที่โรงเรียนให้ซื้อเครื่องรับสัญญาณในการทุจริต โดยบอกว่าหากสอบเข้าได้จึงจะเสียเงินเป็นค่าข้อสอบจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ตนเห็นว่าไม่ต้องจ่ายล่วงหน้าเลยลองดูและก่อนที่เดินทางมาสอบ ๓ วัน เพื่อนคนดังกล่าวได้นำเครื่องรับสัญญาณมาให้และสอนวิธีการติดตั้งให้ติดตั้งในกางเกงใน ตนอยากจะเข้าเนทหารจึงยอมรับไม่ว่าจะจะถูกจับ

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ผู้ต้องหาที่เป็นนักเรียนส่วนใหญ่จะมาจากจังหวัดทางภาคใต้ ที่เหลือจะปนเปกันโดยมีทั้งภาคกลางอีสานและเหนือ ส่วนใหญ่จะมีนายหน้าไปติดต่อถึงโรงเรียนแต่ละจังหวัด คาดว่าจะทำกันเป็นขบวนการ ส่วนวิธีการทุจริตนั้นขบวนการนี้จะจ้างให้คนที่เรียนเก่ง ๆ ซึ่งเรียนอยู่ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เข้าไปสอบก่อน จากนั้นจึงจำเอาออกมาก่อนคนอื่น ๆ แล้วก็รวมกลุ่มกับเพื่อนที่มีตัวส่งสัญญาณแล้วเริ่มเฉลยข้อสอบแล้วส่งสัญญาณไปให้ผู้เข้าสอบ

อนึ่ง โรงเรียนนายสิบทหารบกได้เปิดรับสมัครนักเรียนนายสิบทหารบกประจำปี ๒๕๓๘ ระหว่างวันที่ ๖ - ๗ กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา โดยมีผู้สมัครสอบคัดเลือกทั้งหมด ๑๐,๐๐๐ คน แต่ทางโรงเรียนสามารถรับนักเรียนได้เพียง ๘๐๐ คน ซึ่งได้กำหนด ให้มีการสอบข้อเขียนวันที่ ๕ มีนาคม เวลา ๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ถูกจับกุมทั้ง ๗๕ คนได้ถูกปรับตักในการสอบครั้งนี้ไปเรียบร้อยแล้ว

(ที่มา : หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๓๘ หน้า ๑, ๑๕)

คำถามและคำตอบที่ได้จากการอ่าน

- เรื่องอะไร : จับโกงสอบเข้าโรงเรียนนายสิบ ๗๕ ราย ติดเครื่องสัญญาณซุก “กางเกงใน”
- ใคร : ตำรวจกองปราบ
- ทำอะไร : ได้เข้าตรวจค้นตัวนักศึกษาที่กำลังสอบเป็นนักเรียนนายสิบทหารบก
- ที่ไหน : มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถ.รมคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ
- เมื่อไร : วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๘
- อย่างไร : ทำการตรวจค้นนักเรียนที่เข้าสอบผลปรากฏว่าพบนักเรียน ๗๕ คนมีเครื่องรับส่งสัญญาณวิทยุขนาดเล็กซ่อนไว้ในกางเกงในและจับคนส่งสัญญาณได้ ๒ คน ใกล้เคียง ๆ อาคารที่กำลังสอบ พร้อมเครื่องวิทยุรับส่ง ๒ เครื่อง จึงนำไปสถานีตำรวจเพื่อสอบสวนข้อหาทุจริตในการสอบต่อไป

ใจความสำคัญของเรื่อง

ตำรวจกองปราบได้เข้าค้นตัวนักศึกษาที่กำลังสอบเป็นนักเรียนนายสิบทหารบก ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๘ จับนักศึกษาได้ ๗๕ คน มีเครื่องรับส่งสัญญาณวิทยุขนาดเล็กซ่อนไว้ในกางเกงใน และจับคนส่งสัญญาณได้ ๒ คน ใกล้เคียง ๆ อาคารที่กำลังสอบพร้อมเครื่องวิทยุรับส่ง ๒ เครื่อง จึงนำไปสถานีตำรวจเพื่อสอบสวนข้อหาทุจริตในการสอบ

๔.๓ การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน

ความคิดของมนุษย์นั้น ไม่ได้เกิดขึ้นมาอย่างลอยๆ หากแต่มีความสัมพันธ์กับการใช้ภาษา ในขณะเดียวกันก็เป็นผลมาจากการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัว โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้งห้า แล้วประมวลการรับรู้ ก่อน

จะถ่ายทอดความคิดและความรู้สึก อันสะท้อนให้เห็นความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งทัศนคติต่างๆ ผ่านการใช้ภาษา ปฏิบัติการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดอันเกิดจากการการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัว ออกมาทางการใช้ภาษาเช่นนี้ เรียกว่า **การแสดงความคิดเห็น**

การอ่านเป็นทักษะการรับสารรูปแบบหนึ่งที่ได้รับสารอาศัยการมองเห็นเป็นช่องทางในการรับรู้ตัวอักษร อันเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงและความหมายในภาษา จากนั้นจึงเกิดการรับรู้ และการประมวลผลการรับรู้ขึ้นในสมอง โดยเกิดการเปรียบเทียบสารที่รับเข้ามาใหม่กับประสบการณ์เดิม ก่อนจะนำไปสู่การคิด และเกิดการถ่ายทอดความคิดนั้นออกมาทางการใช้ภาษาหรือที่เรียกว่าการแสดงความคิดเห็นนั่นเอง

โดยนัยนี้กระบวนการแสดงความคิดเห็นจึงเป็นกระบวนการที่เกิดต่อเนื่องกับกระบวนการอ่าน เรียกว่า **“การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน”**

๔.๓.๑ หลักการแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน

แม้ว่ามนุษย์จะคิดได้อย่างอิสระ แต่ก็ควรแสดงความคิดเห็น โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ผู้รับสาร โอกาสที่แสดงความคิดเห็น ลำดับความคิดในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนถ้อยคำสำนวนที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นด้วย จึงจะสามารถแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้อย่างเหมาะสม หลักที่ควรคำนึง เมื่อต้องการแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านมีดังต่อไปนี้

๔.๓.๑.๑ ควรอ่านสารจนเข้าใจชัดเจนเสียก่อนจึงค่อยแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้รับข้อมูลจากเรื่องที่อ่านอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจน อันจะส่งผลให้สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างรอบด้าน และนำเสนอใจ

๔.๓.๑.๒ คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการแสดงความคิดเห็น ว่าต้องการสื่อความคิดเห็นเพื่ออะไร เช่น แสดงความคิดเห็นเพื่อตั้งข้อสังเกตในแง่มุมที่ยังไม่มีใครคำนึงถึง แสดงความคิดเห็นเพื่อสนับสนุนเรื่องที่อ่าน แสดงความคิดเห็นเพื่อโต้แย้งเรื่องที่อ่าน เป็นต้น การแสดงความคิดเห็น โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน จะช่วยให้การแสดงความคิดเห็นนั้นชัดเจน อันจะส่งผลให้การสื่อสารในครั้งนั้นสัมฤทธิ์ผลได้โดยง่าย

๔.๓.๑.๓ คำนึงถึงผู้รับสาร ผู้รับสารแต่ละคนย่อมมีบุคลิกลักษณะ ตลอดจนความคิด จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกเป็นของตัวเอง การแสดงความคิดเห็นจึงควรคำนึงถึงรายละเอียดเหล่านี้ เพื่อที่จะแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้รับสาร เพื่อให้การแสดงความคิดเห็นนั้นประสบความสำเร็จ

๔.๓.๑.๔ คำนึงถึงโอกาสที่แสดงความคิดเห็น เราไม่สามารถแสดงความคิดเห็นกับทุกคน ได้ทุกที่ ทุกเวลา ผู้จะแสดงความคิดเห็นจึงควรพิจารณาว่าควรที่จะแสดงความคิดเห็นในจังหวะเวลาใดจึงจะพอเหมาะพอดี และช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร นอกจากนี้ยังควรเลือกใช้ถ้อยคำเรียบเรียงถ้อยคำให้เหมาะกับโอกาส เช่นโอกาสที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นต้น

๔.๓.๑.๕ การลำดับความคิด เป็นการจัดระบบความคิดและเรียบเรียงกระบวนการใช้ภาษาจากภายใน แบ่งเป็น ๕ แบบ ดังต่อไปนี้

- ๑) เรียงตามเวลาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง
- ๒) เรียงตามสถานที่ หรือตามระยะใกล้ไกล
- ๓) เรียงลำดับตามการจำแนกหมวดหมู่
- ๔) เรียงลำดับตามความสำคัญ
- ๕) เรียงลำดับตามการแสดงผล

๔.๓.๑.๖ คำนึงถึงการเรียบเรียงถ้อยคำ ภาษา เมื่อจะแสดงความคิดเห็น ผู้แสดงความคิดเห็น ควรเลือกถ้อยคำให้ตรงตามวัตถุประสงค์ และรู้จักแสดงความคิดเห็น โดยมีการแสดงเหตุผลสนับสนุนหรือมีหลักฐานประกอบหรือใช้อ้างอิงเพื่อให้การแสดงความคิดเห็นนั้นน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

การเรียบเรียงถ้อยคำภาษา เพื่อแสดงความคิดเห็นจากเรื่องทีอ่านนี้จะควรจะมีองค์ประกอบ ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ที่มา คือการอ้างอิงถึงประเด็นจากเรื่องทีอ่าน เพื่อให้ผู้รับสารทราบว่าการแสดงความคิดเห็นในครั้งนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องใด ทั้งนี้เพราะตามธรรมดาแล้ว การแสดงความคิดเห็นจะเกิดขึ้นเมื่อมีเรื่องราวหรือเหตุการณ์มากระทบความรู้สึคนึกคิด จนกลายเป็นความคิดเห็นที่ต้องการจะแสดงให้ผู้อื่นทราบ การอ้างอิงประเด็นอันเป็นที่มาของเรื่องทีจะแสดงความคิดเห็นนี้ จะช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจใจความสำคัญของความคิดเห็น ที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อออกไปได้ดียิ่งขึ้น

ส่วนที่ ๒ ข้อสนับสนุนความคิดเห็น เป็นส่วนของการให้รายละเอียดและขยายความความคิดเห็นที่ได้สื่อออกไปแล้วให้ชัดเจนยิ่งขึ้น อาจมีการยกตัวอย่างข้อความ หรือใจความจากเรื่องทีอ่านขึ้นประกอบการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ความคิดเห็นนั้นมีน้ำหนักมากเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ ๓ ข้อสรุป เป็นการให้ข้อเสนอแนะ วิวินิจฉัย สันนิษฐาน คาดคะเน หรือประเมินค่า โดยอาศัยหลักฐานจากเรื่องทีอ่าน เพื่อสรุปเป็นความคิดเห็นทีชัดเจน อันจะนำไปสู่การยอมรับในที่สุด

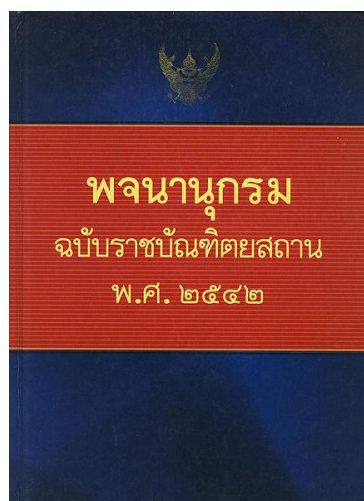
๔.๔ การใช้พจนานุกรม

พจนานุกรม เป็นหนังสือว่าด้วยถ้อยคำในภาษาใดภาษาหนึ่งเรียงตามลำดับตัวอักษร โดยทั่ว ๆ ไปจะบอกความหมายและที่มาของคำเป็นต้นด้วย.

ในเอกสารประกอบการเรียนฉบับนี้ จะยกตัวอย่าง **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน** เป็นหลัก

๔.๔.๑ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เป็นพจนานุกรมอธิบายศัพท์ภาษาไทย ทีทางราชการจัดทำขึ้นเพื่อให้การเขียนหนังสือไทยมีมาตรฐานเดียวกัน ไม่ลักลั่น โดยมีการปรับปรุงตามลำดับเรื่อยมา เมื่อปรับปรุงพจนานุกรมฉบับหนึ่งๆ แล้วเสร็จจึงได้ออกประกาศ **เรื่อง ระเบียบการใช้ตัวสะกด** ให้หนังสือราชการ และการศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียน ใช้ตัวสะกดตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานเช่นนี้ เสมอไป

หน้าปกพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒

หากพิจารณาจากการอธิบายความหมายของคำว่า “พจนานุกรม” ข้างต้น จะพบว่าพจนานุกรมนั้น เป็นหนังสือทีใช้สำหรับ “อธิบาย” ศัพท์ภาษาไทย คำว่าอธิบายในที่นี้คือ อธิบายวิธีการออกเสียง อธิบาย

ความหมายของคำ อธิบายที่มาของคำ และอธิบายประวัติความเป็นมาของคำด้วย พจนานุกรมจึงเป็นแหล่งอ้างอิงที่สำคัญยิ่งในการอ่านและเขียนภาษาไทยให้ถูกต้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๔.๔.๒ วิธีเรียงลำดับคำในพจนานุกรม

เพื่อให้สามารถค้นหาคำศัพท์ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว จำเป็นจะต้องรู้วิธีการเรียงคำในพจนานุกรม โดยอาจจำแนกเป็น

๔.๔.๒.๑ การเรียงลำดับพยัญชนะ

คำในพจนานุกรมจัดลำดับตามรูปพยัญชนะตัวแรกในคำ โดยเรียงลำดับดังต่อไปนี้

๑) ก	๒) ข	๓) ช	๔) ค	๕) ศ	๖) ฌ	๗) ง
๘) จ	๙) ฉ	๑๐) ซ	๑๑) ฌ	๑๒) ฌ	๑๓) ญ	๑๔) ฎ
๑๕) ฏ	๑๖) ฐ	๑๗) ท	๑๘) ฒ	๑๙) ณ	๒๐) ด	๒๑) ต
๒๒) ถ	๒๓) ฑ	๒๔) ฒ	๒๕) น	๒๖) บ	๒๗) ป	๒๘) ผ
๒๙) ฝ	๓๐) พ	๓๑) ฟ	๓๒) ภ	๓๓) ม	๓๔) ย	๓๕) ร
๓๖) ฤ	๓๗) ฦ	๓๘) ล	๓๙) ฦ	๔๐) ฎ	๔๑) ว	๔๒) ศ
๔๓) ษ	๔๔) ส	๔๕) ห	๔๖) ฬ	๔๗) อ	๔๘) ฮ	

หากพิจารณาการเรียงลำดับพยัญชนะในพจนานุกรมแล้วจะพบว่าการเรียงลำดับตัวอักษรในพจนานุกรมนั้น เรียงตามลำดับพยัญชนะ ไม่ได้เรียงตามเสียง เช่น ถ้าต้องการค้นคำว่า เหม่า ต้องเปิดดูในหมวด ห ส่วน ฤ ฦ ลำดับไว้หลังตัว ร และ ฎ ฏ ลำดับไว้หลังตัว ล เป็นต้น

คำในพจนานุกรมเรียงลำดับตาม“รูปร่าง” เช่นถ้าจะค้นหาคำว่า “หญิง” เราไม่ได้ค้นที่ตัว “ญ” แต่ค้นที่ “ห” เป็นต้น

ถ้าเป็นคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะเดียวกัน จะเรียงลำดับตามพยัญชนะตัวถัดไป ไม่ว่าจะพยัญชนะตัวถัดไปนั้นจะเป็นตัวสะกด สระ พยัญชนะควบกล้ำ หรือพยัญชนะที่ตามอักษรนำก็ตาม

คำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะและตามด้วยสระจะมาก่อนคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะและตามด้วยพยัญชนะ

การเรียงคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะและตามด้วยสระ จะเรียงลำดับตามรูปสระ ดังนี้

๑) ะ	๒) - ั	๓) - ุ	๔) - ำ	๕) - ิ	๖) - ี	๗) - ึ
๘) - ุ	๙) - ุ	๑๐) - ุ	๑๑) - ุ	๑๒) - ุ	๑๓) - ุ	๑๔) - ุ
๑๕) - ุ	๑๖) - ุ	๑๗) - ุ	๑๘) - ุ	๑๙) - ุ	๒๐) - ุ	๒๑) - ุ
๒๒) - ุ	๒๓) - ุ	๒๔) - ุ	๒๕) - ุ	๒๖) - ุ		

จากการเรียงลำดับดังกล่าว จะเห็นว่า

ชัย	มาก่อน	ชา	เพราะ	- ั	มาก่อน	- ำ
ชาว	มาก่อน	ชำ	เพราะ	- ำ	มาก่อน	- ิ
เชื้อ	มาก่อน	แช่	เพราะ	- ุ	มาก่อน	- ึ

นอกจากนี้การเรียงลำดับสระแล้ว พจนานุกรมยังลำดับคำศัพท์ โดยคำนึงถึงรูปวรรณยุกต์ด้วย กล่าวคือ พจนานุกรมจะลำดับคำที่มีรูปวรรณยุกต์ไว้หลังคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ เช่น “กา” จะมาหลังคำว่า “ก่า” เป็นต้น และรูปวรรณยุกต์นั้นจะเรียงลำดับตามลำดับ เอก โท ตรี จัตวาด้วย

นักศึกษาลองพิจารณารูปต่อไปนี้

คำชี้ทาง	เจโตวิมุตติ	๗๔	เจ้าอธิการแห่งอาหาร	คำชี้ทาง
คำศัพท์ตัวแรก ของหน้าซีกซ้าย	เจโตวิมุตติ ความหลุดพ้นแห่งจิต, การหลุดพ้นจากกิเลสด้วยอำนาจการฝึกจิตหรือด้วยกำลังสมาธิ เช่น สมาบัติ ๘ เป็นเจโตวิมุตติอันละเอียดประณีต (สันตเจโตวิมุตติ) เจริยพร คำเริ่มและคำรับที่ภิกษุสามเณรใช้พูดกับคฤหัสถ์ผู้ใหญ่และสุภาพชนทั่วไป ตลอดจนใช้เป็นคำขึ้นต้นและลงท้ายจดหมายที่ภิกษุสามเณรมีไปถึงบุคคลเช่นนั้นด้วย (เทียบได้กับคำว่า <i>เรียน</i> และ <i>ครับ</i> หรือ <i>ขอรับ</i>) เจริยวิปัสสนา ปฏิบัติวิปัสสนา, บำเพ็ญวิปัสสนา, ฝึกอบรมปัญญาโดยพิจารณาสังขาร คือ รูปธรรมและนามธรรมทั้งหมดแยกออกเป็นชั้นๆ กำหนดด้วยไตรลักษณ์ว่าไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เจ้ากรม หัวหน้ากรมในราชการ หรือในเจ้านายที่ทรงกรม เจ้าภาพ เจ้าของงาน เจ้าสังกัด ผู้มีอำนาจในหมู่คนที่ขึ้นอยู่กับตน เจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ ภิกษุผู้ได้รับสมมติคือแต่งตั้งจากสงฆ์ (ด้วยญัตติทุติยกรรมวาจา) ให้ทำหน้าที่ต่างๆ เกี่ยวกับการของส่วนรวมในวัด ตามพระวินัยแบ่งไว้เป็น ๕ ประเภท คือ ๑. เจ้าอธิการแห่งจิวร ๒. เจ้าอธิการแห่งอาหาร ๓. เจ้า	อธิการแห่งเสนาสนะ ๔. เจ้าอธิการแห่งอาราม ๕. เจ้าอธิการแห่งคลัง เจ้าอธิการ 1. ๑. <i>อธิการ</i> 2. <i>เจ้าหน้าที่</i> , ผู้ได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งให้มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องราวหรือกิจการนั้นๆ เจ้าอธิการแห่งคลัง ภิกษุที่สงฆ์สมมติคือแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับคลังเก็บพัสดุของสงฆ์ มี ๒ อย่าง คือ ผู้รักษาคิลนที่เก็บพัสดุของสงฆ์ (<i>กัมมทวาริก</i>) และผู้จ่ายของเล็กน้อยให้แก่ภิกษุทั้งหลาย (<i>อัปป์มัตตควิสัชกะ</i>) เจ้าอธิการแห่งจิวร คือ ภิกษุที่สงฆ์สมมติ คือแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับจิวร มี ๓ อย่าง คือ ผู้รับจิวร (<i>จิวรปฏิภาทก</i>) ผู้เก็บจิวร (<i>จิวรนิททก</i>) ผู้แจกจิวร (<i>จิวรภาทก</i>) เจ้าอธิการแห่งเสนาสนะ ภิกษุที่สงฆ์สมมติ คือแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเสนาสนะ แยกเป็น ๒ คือ ผู้แจกเสนาสนะให้ภิกษุถือ (<i>เสนาสนคาหปทก</i>) และผู้จัดตั้งเสนาสนะ (<i>เสนาสนบัญญัติก</i>) เจ้าอธิการแห่งอาราม ภิกษุที่สงฆ์สมมติ คือแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกิจการงานของวัด แยกเป็น ๓ คือ ผู้ใช้คนงานวัด (<i>อารามิกเปสทก</i>) ผู้ใช้สามเณร (<i>สามเณรเปสทก</i>) และผู้ดูแลการปลูกสร้าง (<i>นวกัมมิก</i>) เจ้าอธิการแห่งอาหาร ภิกษุที่สงฆ์	คำศัพท์ตัวสุด ท้ายของหน้าซีก ขวา	

พจนานุกรมส่วนใหญ่จะแบ่งหน้าหนังสือออกเป็น ๒ ซีกคือ ซีกซ้ายและซีกขวา โดยศัพท์ตัวแรกในซีกซ้ายจะปรากฏเหนือข้อความทั้งหมดในซีกซ้าย ส่วนทางศัพท์ตัวสุดท้ายของซีกนั้นจะปรากฏอยู่เหนือข้อความทั้งหมดทางซีกขวา คำที่ปรากฏเหนือข้อความทั้งซีกซ้ายและซีกขวานี้ ที่เรียกว่า **คำชี้ทาง** การสังเกตคำชี้ทางทั้งซีกซ้ายและซีกขวา จะทำให้เราทราบว่าคำที่เราต้องการค้นอยู่ในหน้านั้นๆหรือไม่ โดยพิจารณาจากลำดับการเรียงคำศัพท์ที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

เช่นนักศึกษาต้องการหาความหมายของคำว่า “โจรกรรม” เมื่อเปิดพจนานุกรมก็ต้องเปิดในหมวดอักษร “จ” ปรากฏว่าเมื่อเปิดพจนานุกรมพบหน้าหมวด “จ” ดังรูป

เจโตวิมุตติ ความหลุดพ้นแห่งจิต, การหลุดพ้นจากกิเลสด้วยอำนาจการฝึกจิตหรือด้วยกำลังสมาธิ เช่น สมาบัติ ๘ เป็นเจโตวิมุตติอันละเอียดประณีต (สันตเจโตวิมุตติ)

เจริญพร คำเริ่มและคำรับที่ภิกษุสามเณรใช้พูดกับคฤหัสถ์ผู้ใหญ่และสุภาพชนทั่วไป ตลอดจนใช้เป็นคำขึ้นต้นและลงท้ายจดหมายที่ภิกษุสามเณรมีไปถึงบุคคลเช่นนั้นด้วย (เทียบได้กับคำว่า *เรียน* และ *ครับ* หรือ *ขอรับ*)

อธิการแห่งเสนาสนะ ๔. เจ้าอธิการแห่งอาราม ๕. เจ้าอธิการแห่งคลัง

เจ้าอธิการ 1. ดู **อธิการ 2.** เจ้าหน้าที่, ผู้ได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งให้มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องราวหรือกิจการนั้นๆ

เจ้าอธิการแห่งคลัง ภิกษุที่สงฆ์สมมติคือแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับคลังเก็บพัสดุของสงฆ์ มี ๒ อย่าง คือ ผู้รักษาค้างที่เก็บพัสดุของสงฆ์ (*ภิกษุคาวริก*) และผู้จ่ายของเล็กน้อยให้แก่ภิกษุทั้งหลาย (*อัมปมัตตวิสังกะ*)

เมื่อพิจารณาจากคำชี้ทางด้านบนจะเห็นว่าประกอบด้วยคำว่า “เจโตวิมุตติ” และ “เจ้าแห่งอธิการ” แสดงให้เห็นว่าศัพท์คำแรกของหน้านี้ คือคำว่า “เจโตวิมุตติ” ส่วนคำสุดท้ายของหน้านี้คือคำว่า “เจ้าแห่งอธิการ”

จะเห็นว่าศัพท์คำสุดท้ายของหน้า คือคำว่า เจ้าแห่งอธิการนั้น ประกอบด้วยสระ “-า” ซึ่งอยู่ก่อนสระ โ แสดงให้เห็นว่า คำว่า “โจรกรรม” ที่นักศึกษาต้องการหา นั้น ไม่ได้อยู่ในหน้านี้ และน่าจะอยู่ในหน้าต่อไป นักศึกษาจึงเปิดพจนานุกรมไปข้างหน้าอีก จนพบหน้านี้

สมมติ คือแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับอาหาร มี ๔ อย่าง คือผู้จัดแจกภัต (*ภัตตุเทศก์*) ผู้แจกยา (ยาคุภาชก) และผู้แจกของเคี้ยว (*ัชชภาชก*)

เจ้าอาวาส สมภารวัด, หัวหน้าสงฆ์ในวัด มีอำนาจและหน้าที่ปกครองดูแลอำนาจกิจการทุกอย่างเกี่ยวกับวัด

โจท ฟ้องร้อง; ทักท้วง; ดู **โอกาส**

โจทก์ ผู้ฟ้องร้อง

โจทนา กิริยาที่โจท, การโจท, การฟ้อง, การทักท้วง, การกล่าวหา; คำฟ้อง

โจทนาภัณฑ์ ชื่อต่อนหนึ่งในคัมภีร์ปริวารแห่งพระวินัยปิฎก

โจรกรรม การลัก, การขโมย, การกระทำของขโมย

โจรดูงผูกธง โจรผู้ร้ายที่ขึ้นชื่อโด่งดัง

ใจจิต ขาดเมตตา เช่น พ่อแม่ มีกำลังพอที่จะเลี้ยงดูลูกได้ ก็ไม่เลี้ยงดูลูกให้สมควรแก่สถานะ เป็นต้น, ไม่เอื้อเฟื้อแก่ใคร

ใจดำ ขาดกรุณา คือตนมีกำลังสามารถจะช่วยให้พ้นทุกข์ได้ก็ไม่ช่วย เช่น เห็นคนตกน้ำแล้วไม่ช่วย เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากคำชี้ทางด้านบนจะเห็นว่าประกอบด้วยคำว่า “เจ้าอาวาส” และ “ฉัน” แสดงให้เห็นว่า คำว่า “โจรกรรม” ต้องอยู่ในหน้าอย่างแน่นอน เพราะสระ โ อันเป็นสระตัวแรกของคำว่า “โจรกรรม” ที่ต้องการหาหน้าอยู่หลัง สระ -เ- ในคำว่า “เจ้าอาวาส” อันเป็นศัพท์คำแรกของหน้า และคำว่า “โจรกรรม” ยังอยู่ในหมวดพยัญชนะ “จ” ซึ่งมีลำดับอยู่ก่อนคำว่า “ฉัน” ซึ่งอยู่ในหมวดพยัญชนะ “ฉ”

การเรียงคำที่เป็นนามย่อ นั้น พจนานุกรมจัดเรียงนามย่อไว้ตามหมวดตัวอักษร เช่น กระจอก เป็นนามย่อของนก แต่ไม่ได้จัดไว้ใต้คำนก จัดไว้ในพวกกระ เป็นต้น

คำบางคำที่เป็นลูกคำของคำศัพท์ที่เป็นคำตั้ง พจนานุกรมจะจัดคำศัพท์เหล่านี้ไว้ใต้คำตั้ง ทั้งสิ้น เช่น คำว่า “ชาย” เป็นคำตั้งมีอนุพจน์ คือ ชายกระเบน ชายคา ชายแครง ชายธง เป็นต้น

๔.๔.๓ ประโยชน์ของพจนานุกรม

นอกจากพจนานุกรมจะเป็นหนังสือรวบรวมคำศัพท์ โดยเรียงลำดับคำศัพท์ตามรูปพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์แล้ว พจนานุกรมยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับ วิธีการอ่านคำศัพท์ ความหมายของคำศัพท์ ชนิดของคำศัพท์ และที่มาของคำศัพท์ เป็นต้น พจนานุกรมจึงเป็นแหล่งอ้างอิงที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง อาจสรุปประโยชน์ของพจนานุกรมได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก หากต้องการทราบว่าคำใดออกเสียงอย่างไร พจนานุกรมจะใส่คำอ่านไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () เช่น

สินธุ (-เน-รุ)

คำอ่านในวงเล็บทำให้ทราบว่าคำว่าสินธุ ควรอ่านเป็นสามพยางค์ว่า “สิน-เน-รุ” เป็นต้น

ประการที่สอง พจนานุกรมเป็นแบบแผนของการใช้ภาษา เมื่อผู้ใช้ภาษาเกิดความสงสัยว่า คำศัพท์ที่ตนต้องการใช้สะกดอย่างไรจึงจะถูกต้อง เมื่อเปิดพจนานุกรมก็จะทราบ เช่น สมพงษ์ ต้องการเขียน คำศัพท์คำหนึ่ง ที่มีความหมายว่า “ผู้นำเที่ยว” และออกเสียงว่า [มัก-คุ-เทต] แต่ไม่แน่ใจว่าใช้พยัญชนะอะไรเป็นตัว การันต์ เมื่อเปิดพจนานุกรมดูจึงพบข้อความว่า

“มักคุเทศก์ น. ผู้นำทาง, ผู้ชี้ทาง, ผู้บอกทาง; ผู้นำเที่ยว. (ป. มคค + อุทเทศก).”

เมื่อสมพงษ์เห็นดังนั้นจึงทราบว่าคำว่ามักคุเทศก์นั้นสะกดด้วย “ก” จึงจะถูกต้อง

ประการที่สาม พจนานุกรมบอกข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของคำ และที่มาของคำ เช่น เมื่อเปิดพจนานุกรมแล้วพบคำศัพท์คำว่า “ประติชญา” ดังข้อความนี้

ประติชญา[ประติชชะยา] น. ปฏิญาณ. (ส. ปฺรติชญา; ป. ปฏิญาณ).

ตัวอักษร น. หลังคำอ่านในวงเล็บนั้น เป็นอักษรย่อบอกชนิดของคำศัพท์ว่าเป็น **คำนาม**

อักษรย่อบอกชนิดของคำในพจนานุกรมมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) อักษรย่อในวงเล็บท้ายพจนานุกรม บอกที่มาของคำ คือ :-

ข.	= เขมร	ต.	= ตะเลง	ล.	= ละติน
จ.	= จีน	บ.	= เบงกาลี	ส.	= สันสกฤต
ช.	= ชวา	ป.	= ปาลี (บาลี)	อ.	= อังกฤษ
ญ.	= ญวน	ฝ.	= ฝรั่งเศส	ฮ.	= ฮินดี

ญ. = ญี่ปุ่น ม. = มลายู

๒) อักษรย่อหน้าบทนิยาม บอกชนิดของคำตามหลักไวยากรณ์ คือ :-

ก.	=	กริยา	ว.	=	วิเศษณ์ (คุณศัพท์หรือกริยาวิเศษณ์)
น.	=	นาม	ส.	=	สรรพนาม
นิ.	=	นิบาต	สัน.	=	สันธาน
บ.	=	บุรพบท	อ.	=	อุทาน

๓) อักษรย่อชื่อวิทยาศาสตร์ของชื่อสกุล มีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ :-

ชื่อสกุลที่เขียนด้วยอักษรย่อ หมายถึง ชื่อสกุลเดียวกับชื่อสกุลที่เขียนเต็มซึ่งกล่าวไว้ข้างหน้า โดยไม่มีชื่อสกุลอื่นมาคั่น เช่น *Caranx sexfasciatus*, *C. melampygus*, *Carangoides gymnostethus*, *C. fulvoguttatus* ในที่นี้ *C. melampygus* หมายถึง *Caranx melampygus* และ *C. fulvoguttatus* หมายถึง *Carangoides fulvoguttatus*

๔) คำย่อในวงเล็บหน้าบทนิยาม บอกลักษณะของคำที่ใช้เฉพาะแห่ง คือ :-

(กฎ)	คือ	คำที่ใช้ในกฎหมาย
(กลอน)	คือ	คำที่ใช้ในบทร้อยกรอง
(การทูต)	คือ	คำที่ใช้ในวงการทูต
(การเมือง)	คือ	คำที่ใช้ในวงการเมือง
(การศึกษา)	คือ	คำที่ใช้ในวงการศึกษา
(เกษตร)	คือ	คำที่ใช้ในการเกษตรกรรม
(คณิต)	คือ	คำที่ใช้ในคณิตศาสตร์
(คอม)	คือ	คำที่ใช้ในวิชาคอมพิวเตอร์
(เคมี)	คือ	คำที่ใช้ในเคมี
(จริย)	คือ	คำที่ใช้ในจริยศาสตร์
(ชีว)	คือ	คำที่ใช้ในชีววิทยา
(ดาราศา)	คือ	คำที่ใช้ในดาราศาสตร์
(ถิ่น)	คือ	คำที่เป็นภาษาเฉพาะถิ่น เช่น
(ถิ่น-ปักข์ใต้)	คือ	คำที่เป็นภาษาถิ่นภาคใต้
(ถิ่น-พายัพ)	คือ	คำที่เป็นภาษาถิ่นภาคพายัพ
(ถิ่น-อีสาน)	คือ	คำที่เป็นภาษาถิ่นภาคอีสาน
(ธรณี)	คือ	คำที่ใช้ในธรณีวิทยา
(บัญชี)	คือ	คำที่ใช้ในการบัญชี
(แบบ)	คือ	คำที่ใช้เฉพาะในหนังสือ ไม่ใช่คำพูดทั่วไป เช่น กนก ลุปต์ ลุพธ์
(โบ)	คือ	คำโบราณ
(ปรัชญา)	คือ	คำที่ใช้ในปรัชญา
(ปาก)	คือ	คำที่เป็นภาษาปาก
(พฤษ)	คือ	คำที่ใช้ในพฤษศาสตร์
(แพทย์)	คือ	คำที่ใช้ในแพทยศาสตร์

(ฟิสิกส์)	คือ	คำที่ใช้ในฟิสิกส์
(ไฟฟ้า)	คือ	คำที่ใช้ในวิชาไฟฟ้า
(ภูมิ)	คือ	คำที่ใช้ในภูมิศาสตร์
(มานุษย)	คือ	คำที่ใช้ในมานุษยวิทยา
(แม่เหล็ก)	คือ	คำที่ใช้ในวิชาแม่เหล็กไฟฟ้า
(ราชา)	คือ	คำที่ใช้ในราชาศัพท์ (ถ้าไม่มีอธิบายเป็นอย่างอื่น ให้หมายความว่า ใช้เฉพาะของเจ้านาย)
(เรข)	คือ	คำที่ใช้ในเรขาคณิต
(เล็ก)	คือ	คำที่เล็กใช้แล้ว
(วิทยา)	คือ	คำที่ใช้ในวิทยาศาสตร์
(วรรณ)	คือ	คำที่ใช้ในวรรณกรรม
(ไวย)	คือ	คำที่ใช้ในไวยากรณ์
(ศาสน)	คือ	คำที่ใช้ในศาสนศาสตร์
(เศรษฐ)	คือ	คำที่ใช้ในเศรษฐศาสตร์
(สถิติ)	คือ	คำที่ใช้ในสถิติศาสตร์
(สรีร)	คือ	คำที่ใช้ในสรีรวิทยา
(สังคม)	คือ	คำที่ใช้ในสังคมศาสตร์
(สำ)	คือ	คำที่เป็นสำนวน
(สัตว์)	คือ	คำที่ใช้ในสัตวศาสตร์
(แสง)	คือ	คำที่ใช้ในวิชาแสง
(โหรา)	คือ	คำที่ใช้ในโหราศาสตร์
(อุตุ)	คือ	คำที่ใช้ในอุตุนิยมวิทยา

รายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาอาจศึกษาเพิ่มเติมได้ในส่วนแนะนำการใช้ ตรงส่วนต้นของ

พจนานุกรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕
ทักษะการเขียน
เวลาเรียน ๕ ชั่วโมง

ผลลัพธ์การเรียนรู้

๕.๑ เขียนแนะนำตนเอง

๕.๒ เขียนเล่าประสบการณ์

หน่วยที่ ๕

ทักษะการเขียน

การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกนึกคิด เรื่องราว ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ไปให้ผู้อื่นโดยใช้ตัวอักษรเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด

การเขียนจึงเป็นวิธีการสื่อสารที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ เพื่อสื่อไปยังผู้รับได้อย่างกว้างไกล นอกจากนี้การเขียนยังมีคุณค่าในการบันทึกเป็นข้อมูลหลักฐานให้ศึกษาได้เป็นเวลายาวนาน

จุดประสงค์ของการเขียน

ผู้เขียนต้องคำนึงว่าในการเขียนงานแต่ละครั้งนั้นต้องการเขียนเพื่อสื่อเรื่องใด โดยผู้เขียนต้องใช้ความรู้ และประสบการณ์ รวมทั้งหลักการเขียนประกอบการเขียน เพื่อให้การเขียนเพื่อการสื่อสารนั้นๆ บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยทั่วไปแล้ว การเขียนมีจุดประสงค์ต่างกัน เช่น

๑. เพื่อบอกเล่าเรื่องราว เช่น เหตุการณ์ ประสบการณ์ ประวัติส่วนตัว แนะนำตัว ฯลฯ
๒. เพื่ออธิบายความหรือคำ เช่น การออกกำลังกาย การทำอาหาร คำนิยามต่างๆ ฯลฯ
๓. เพื่อโฆษณาจูงใจ เช่น โฆษณาสินค้า ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ ฯลฯ
๔. เพื่อปลุกใจ เช่น บทความ สารคดี เพลงปลุกใจ ฯลฯ
๕. เพื่อแสดงความคิดเห็น
๖. เพื่อสร้างจินตนาการ เช่น เรื่องสั้น นิยาย นวนิยาย ฯลฯ
๗. เพื่อล้อเลียน เช่น บทความการเมือง เศรษฐกิจ ฯลฯ
๘. เพื่อประกาศแจ้งให้ทราบ เช่น ประกาศของทางราชการ ประกาศรับสมัครงาน ฯลฯ
๙. เพื่อวิเคราะห์ เช่น การเขียนวิเคราะห์สถานการณ์บ้านเมือง วิเคราะห์วรรณกรรม ฯลฯ
๑๐. เพื่อวิจารณ์ เช่น วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล วิจารณ์ภาพยนตร์ วิจารณ์หนังสือ ฯลฯ
๑๑. เพื่อเสนอข่าวสารและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ
๑๒. เพื่อกิจธุระต่างๆ เช่น จดหมาย ธนาณัติ การกรอกแบบรายการ ฯลฯ

ขั้นตอนการเขียน

เมื่อผู้เขียนต้องการเขียนงานประเภทใดก็ตาม ผู้เขียนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนในการเขียน ดังนี้

๑. การเลือกเรื่อง
๒. การกำหนดขอบเขตและจุดมุ่งหมายในการเขียน
๓. การเขียนโครงเรื่อง
๔. การแสวงหาและการรวบรวมความรู้
๕. การเรียบเรียงเรื่อง
๖. การตรวจทานและแก้ไข

หลักการเขียน

การเขียนเป็นทักษะที่ต้องเอาใจใส่ฝึกฝนอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญ และป้องกันความผิดพลาด ดังนั้น ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องมีหลักในการเขียน คือ

๑. **ความถูกต้อง** คือ มีข้อมูลถูกต้อง ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ

๒. **ความชัดเจน** คือ ใช้คำที่มีความหมายชัดเจน รวมถึงประโยคและถ้อยคำสำนวน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตรงตามจุดประสงค์ กล่าวคือ

๒.๑ **ไม่ใช่คำฟุ่มเฟือย** เช่น

ตัวอย่าง เขาพบศพคนตายซ่อนอยู่ในพงหญ้า

ศพ หมายถึง ร่างกายที่ปราศจากชีวิต ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องขยายความด้วยคำว่า คนตายอีก เขาถูกเพื่อนเตะด้วยเท้า

กริยา เตะ เป็นกริยาที่ต้องใช้เท้าในการแสดงออก โดยไม่ต้องบอกว่าใช้เท้าอีก

๒.๒ **ไม่ใช่คำกำกวม** เช่น

ตัวอย่าง ฉันไม่รู้จะตอบแทนเธออย่างไรดี

ประโยคนี้อาจตีความได้สองอย่างคือ

๑) ฉันไม่รู้จะตอบแทนบุญคุณเธออย่างไรดี

๒) ฉันไม่รู้จะตอบคำถามเธออย่างไรดี

๒.๓ **เรียงคำในประโยคให้ถูกต้อง**

โดยปกติประโยคภาษาไทยจะมีโครงสร้างประโยค ดังนี้

ประธาน + ส่วนขยาย + กริยา + ส่วนขยาย/กรรม

๓. **ความกระชับและเรียบง่าย** คือ รู้จักเลือกใช้ถ้อยคำธรรมดาเข้าใจง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย เพื่อให้ได้ใจความชัดเจน กระชับ ไม่ทำให้ผู้อ่านเกิดความเบื่อหน่าย

๔. **ความประทับใจ** มีการใช้คำให้เกิดภาพพจน์ อารมณ์และความรู้สึกประทับใจ มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ชวนติดตามให้อ่าน

๕. **ความไพเราะทางภาษา** คือ ใช้ภาษาสุภาพ มีความประณีตทั้งสำนวนภาษาและลักษณะเนื้อหา อ่านแล้วไม่รู้สึกรำคาญ

๕.๑ ไม่ใช่คำต่ำ คำหยาบ และคำไม่สุภาพ หรือคำพวนที่ส่อไปในทางหยาบคาย

๕.๒ ไม่ใช่คำแสดง เช่น ธีระแต่งตัวซุกซมมาก เดี่ยวนี้วีระทำตัวเกรียนขึ้นเรื่อยๆ

๖. **ความรับผิดชอบ** คือ ต้องแสดงความคิดเห็นอย่างสมเหตุสมผล มุ่งให้เกิดความรู้และทัศนคติอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

นอกจากหลักการเขียนที่จำเป็นดังกล่าวนี้ สิ่งที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเขียน คือต้องมีกระบวนการคิดกับกระบวนการเขียนที่จะต้องดำเนินควบคู่ไปกับหลักการเขียน เพื่อที่จะทำให้สามารถเขียนได้ดียิ่งขึ้น

มารยาทในการเขียน

๑. ไม่ควรเขียนโดยปราศจากความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เพราะอาจเกิดความผิดพลาด หากจะเขียนก็ควรศึกษาค้นคว้าให้เกิดความพร้อมเสียก่อน

๒. ไม่เขียนเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติหรือหมิ่นต่อสถาบันเบื้องสูง

๓. ไม่เขียนเพื่อมุ่งเน้นทำลายผู้อื่น หรือเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่ตนและพวกพ้องตน

๔. ไม่เขียนโดยใช้อารมณ์ส่วนตัวเป็นบรรทัดฐาน

๕. ต้องบอกแหล่งที่มาของข้อมูลเดิมเสมอ เพื่อให้เกียรติเจ้าของข้อมูลนั้นๆ

๖. ไม่คัดลอกบทความหรือเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งมาโดยเจ้าของเรื่องไม่อนุญาต

๕.๑ การเขียนแนะนำตัวเอง

การเขียนแนะนำตัวเอง เป็นการเขียนเพื่อบ่งบอกสิ่งที่เป็นตัวของเราเพื่อให้คนอื่นรู้จักและเป็นการวิเคราะห์ถึงตัวเราเอง โดยปกติแล้วการเขียนแนะนำตัวนิยมแสดงรายละเอียดดังนี้

ชื่อ นามสกุล
องค์กรที่สังกัด
สถานภาพ
ภูมิลำเนา
ประสบการณ์การศึกษา
ประสบการณ์การทำงาน
เป้าหมายในอนาคต

การเขียนแนะนำตนเองควรแนะนำรายละเอียดเกี่ยวกับตนเองให้ถูกต้องชัดเจน และอาจแสดงทัศนคติในทางบวกแก่ผู้ฟัง เพื่อมีมิตรภาพอันดีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๕.๒ การเขียนเล่าประสบการณ์

การเขียนเล่าประสบการณ์คือ การถ่ายทอดเรื่องราวช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิต ที่เคยประสบให้แก่ผู้อ่าน เรื่องราวที่จะเขียนนี้ อาจกินระยะเวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมง ถึงระยะเวลาหลาย ๆ ปีก็ได้ และควรเป็นเรื่องราวที่สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านได้ อาจสรุปหลักการเขียนเล่าประสบการณ์ได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก ควรพิจารณาเลือกเรื่องที่จะนำมาเขียนเล่า โดยเหตุการณ์นั้นควรเป็นเรื่องที่มีจุดน่าสนใจอย่างใดอย่างหนึ่ง จุดที่น่าสนใจนี้อาจจะเป็นจุดที่ทำให้แง่คิดแก่ผู้อ่าน หรือเป็นเรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจของสังคมก็ได้

ประการที่สอง ควรกำหนดจุดมุ่งหมาย และแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้เขียนจะต้องรู้ตัวเสมอว่าจะเขียนเพื่ออะไร ผู้อ่านจะได้อะไรเมื่ออ่านจบ

ประการที่สาม ควรวางลำดับความคิดว่าจะเขียนเกี่ยวกับเรื่องอะไร อะไรควรเขียนก่อน อะไรควรสนใจของผู้อ่าน เป็นเรื่องแปลกใหม่ที่ผู้อ่านยังไม่เคยรับรู้เขียนหลัง เนื้อเรื่องประกอบด้วยข้อมูลอะไรบ้าง สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องที่วางไว้หรือไม่

ประการที่สี่ เขียนตามลำดับความคิดที่วางไว้ ให้แต่ละย่อหน้ามีเอกภาพ สัมพันธภาพ สารัตถภาพและความสมบูรณ์ และเลือกใช้ถ้อยคำที่ถูกต้องเหมาะสม ในช่วงนี้อาจมีการปรับโครงสร้างเรื่องให้เหมาะสมได้ แต่ไม่ควรออกนอกแนวคิดที่วางไว้มากนัก เพราะจะทำให้โครงเรื่องที่วางไว้ขาดเอกภาพและสัมพันธภาพอันมีผลให้เรื่องเล่าไม่น่าอ่าน ไม่น่าสนใจ

ประการที่ห้า ท้ายเรื่องควรมีส่วนสรุปซึ่งอาจทิ้งข้อคิดและทำให้เรื่องที่เขียนน่าสนใจมากขึ้น

น่าสังเกตว่าการเขียนเล่าประสบการณ์นี้ โดยทั่วไปมักเล่าตามลำดับเวลา ดังตัวอย่าง

“เมื่อวานนี้ เป็นวันเสาร์ ฉันไปท่องเที่ยวกับพ่อของฉันซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่เช้า เพื่อเฝ้าดูพฤติกรรมของควาย เมื่อไปถึงที่หมาย ฉันก็แอบดูความเลื่อมหล้าอย่างเงียบเชียบ ทันใดนั้นก็มียะไรบางอย่างมาเกาะบนศีรษะของฉัน และมีวัตถุแหลมๆ ที่ตกลงมาที่ศีรษะ ฉันตกใจมากเพราะเกรงว่าจะอันตราย แต่เมื่อได้สติก็พบว่า เป็นเพียงนกเอี้ยงที่มาเกาะเพื่อจิกหาอาหารเท่านั้น ฉันปล่อยให้มันจิกหาอาหารอยู่สักครู่หนึ่ง เมื่อไม่เจอหมัดหรือเห็บ นกเอี้ยงตัวนั้นก็บินจากไป”

แบบฝึกทักษะการใช้ภาษา

แบบฝึกที่ ๑
ลักษณะ ความสำคัญ และคุณค่าของ

ตอนที่ ๑ ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ภาษาไทยมีตัวอักษรเป็นของตนเอง คือ สระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ อักษรแต่ละชนิด มีลักษณะอย่างไร จงอธิบาย
๒. ภาษาไทยแท้มีลักษณะอย่างไร
๓. ภาษาไทยเป็นภาษาดนตรี หมายถึงอย่างไร
๔. “ราชาศัพท์” หมายถึงการใช้ภาษาไทยในลักษณะใด และมีความสำคัญอย่างไร
๕. จากบทร้อยกรองในเนื้อหา ๑.๒ ความสำคัญของภาษาไทย ให้นักศึกษาถอดคำประพันธ์เป็นร้อยแก้วที่ สละสลวยเพื่ออธิบาย “คุณค่าและความสำคัญของภาษาไทย”

แบบฝึกที่ ๒
ทักษะการฟัง

แบบบันทึกการฟังข่าว

ชื่อ.....นามสกุล.....

ข่าวเรื่อง

ใจความสำคัญ

.....
.....
.....

แหล่งข่าว

.....

๑. สาระสำคัญของเรื่อง

.....
.....

๒. สาระสำคัญรอง

.....

๓. วิธีการนำเสนอและการใช้ภาษา

.....
.....

๔. ประโยชน์

.....
.....

๕. ความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง

.....
.....

แบบวิเคราะห์บทเพลง

ชื่อ.....นามสกุล.....

ชื่อบทเพลง

ชื่อผู้แต่ง

๑. วรรณคดีของผู้แต่ง

๒. ข้อเท็จจริง-ข้อคิดเห็น

๓. กลวิธีในการแต่ง

๔. การใช้ภาษา

๕. คุณค่าที่ได้จากบทเพลง

๖. ความรู้สึกต่อบทเพลง

แบบทดสอบ เรื่อง การฟัง

๑. นายสุธรรมได้ฟังการบรรยายเรื่อง"ภาษากับความมั่นคงของชาติ"ทำให้ได้รับความรู้และนำไปอธิบายเพื่อนได้อย่างถูกต้อง แสดงว่านายสุธรรมมีประสิทธิภาพการฟังตามข้อใด
 - ก. ดีความได้
 - ข. วิเคราะห์ได้
 - ค. ประเมินค่าได้
 - ง. จับประเด็นสำคัญได้

๒. การฟังเฉพาะหน้าผู้ใหญ่อายุไม่สมควรปฏิบัติ
 - ก. ฟังสำรวมกิริยาอาการ
 - ข. สบตาเป็นระยะ ๆ ให้พอเหมาะ
 - ค. จ้องหน้าตลอดเวลาเพื่อให้เห็นว่าสนใจ
 - ง. ถ้าฟังไม่เข้าใจควรถามเมื่อผู้พูดพูดจบแล้ว

๓. การฟังอย่างไรจัดว่าเป็นประโยชน์ที่สุด
 - ก. ฟังด้วยความตั้งใจตลอดเวลา
 - ข. ฟังเพื่อความเพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลาย
 - ค. ฟังเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวที่ผู้พูดพูดไว้ได้ทั้งหมด
 - ง. ฟังแล้วสามารถถอดสาระสำคัญเพื่อนำไปใช้ได้

๔. “เมื่อรักกันก็ชื่น เมื่อรักคืนก็ข้ำ แต่เหตุไฉนใจยังไม่จำ ว่ารักทำให้เจ็บทุกที ปวดเหมือนโดนยาสั่ง แต่ฉันยังไม่หนี สู้ดสู้ทนรักจนปานนี้ เรื่องเจ็บทุกที มีทุกเวลา” ใจความสำคัญของบทเพลงนี้คืออะไร
 - ก. มารหัวใจ
 - ข. รักนักรักเหนื่อย
 - ค. รักสนุกทุกข์ถนัด
 - ง. ความรักคือความทุกข์

- “เดินตามรอยผู้ใหญ่หมาไม่กัด
ไปพูดขัดเขาทำไมตามใจเขา
ถ้าเขาตึงเราต้องหย่อนค่อยผ่อนเบา
นักร้องเก่าเขาไม่หาญร่ายนักร้อง”

๕. ทรรศนะในคำประพันธ์บทนี้สามารถวิเคราะห์ได้ตรงกับข้อใดมากที่สุด
 - ก. มีการแสดงเหตุผลเพื่อสร้างสรรค์และจรรโลงสังคม
 - ข. มีประโยชน์ต่อสังคมและสร้างสรรค์แนวทางในการดำเนินชีวิต
 - ค. มีการใช้ภาษาที่งดงามและมีความหมายอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
 - ง. มีการยกคำพังเพยมาเปรียบเทียบและให้ข้อคิดในการวางตัวต่อคนในสังคม

แบบฝึกที่ ๓
ทักษะการพูด

ตอนที่ ๑ ให้นักศึกษาออกมาพูดแนะนำตนเอง ใช้เวลาประมาณ ๓ - ๔ นาที

ตอนที่ ๒ ให้นักศึกษาออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับหัวข้อต่อไปนี้ (เลือก ๑ หัวข้อ) ใช้เวลาประมาณ ๓ - ๔ นาที

๒.๑ การเดินทาง/การท่องเที่ยว

๒.๒ การทำงาน/ประกอบอาชีพ

๒.๓ หนังสือที่ประทับใจ

แบบฝึกที่ ๔ ทักษะการอ่าน

ตอนที่ ๑ ให้นักศึกษาอ่านบทกลอนต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

แรกเกิดมาเราเพียงแต่ชีวิต	สมบัติติดตัวมาก็หาไม่
เมื่อคราตายใช้ชนธทรัพย์ไป	ถึงใครใครก็เป็นเช่นเดียวกัน
เหลือชื่อดีมีไว้ให้กับโลก	ความสุขโศกกรังขังเหมือนดั่งฝัน
แต่ดีชั่วจะสถิตนิรันดร์	เหมือนตะวันจันทร์ดาวอยู่ยาวนาน

ใจความของบทกลอนนี้ คืออะไร

ตอนที่ ๒ ให้นักศึกษาอ่านนิทานต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

เรื่อง กากับนกยูง

ขณะที่กาคัวหนึ่งกำลังเดินเล่นล่าเข้าไปในสนามที่พวกนกยูงมักจะเดินมันก็ได้พบกับชนนกกกลุ่มหนึ่งซึ่งร่วงหล่นมาจากเหล่านกยูงยามที่มันผลัดขน กาก็จึงผูกชนนกกเหล่านั้นไว้ที่หางของตน และเดินวางท่าตรงไปยังฝูงนกยูง เมื่อมันเดินเข้ามาใกล้ ฝูงนกยูงก็พบว่าพวกมันถูกหลอก จึงเดินตรงเข้าไปหาเจ้ากา พร้อมกับจิก และถอนขนจอมปปลอมของมันเสีย ดังนั้นเจ้ากาจึงไม่อาจทำอะไรได้นอกจากเดินกลับไปยังฝูงของตนเอง ที่เฝ้าดูพฤติกรรมของมันอยู่ห่างๆ พวกมันรู้สึกรำคาญเจ้ากานี้เช่นกัน และกล่าวแก่มันว่า "ชนนกกหฺรูละเอียดอย่างเดียว ช่วยให้เป็นนกชั้นสูงไม่ได้"

นิทานเรื่องนี้ให้แง่คิดในเรื่องใด

เรื่อง คนตัดฟัน

โดย ประภาส ชลศรานนท์

ในยุคที่เมืองไทยยังหุงต้มกันด้วยฟืน ท่านขุนผู้เป็นนายสงขวานเล่มใหญ่เล่มหนึ่งให้บ่าวคนสนิทด้วยอยากสอนให้คิดเป็น

"ผ่าฟืนดู อยากรู้ว่าวันหนึ่งแคะผ่าได้เท่าไร" ท่านขุนสั่ง

วันนั้นบ่าวคนขยันผ่าฟืนกองไว้ 20 กอง ให้ท่านขุนตรวจ

"ดีมาก พรุ่งนี้เอาให้ได้เท่าเก่านะ แล้วข้าจะเพิ่มเบี้ยหวัดให้" ท่านขุนตั้งรางวัล

วันรุ่งขึ้น บ่าวผู้มุ่งมั่นตื่นมาผ่าฟืนตั้งแต่ไก่เพ็งโงะ และก็ขะมักเขม้นผ่าฟืนแทบทั้งวัน ถึงเวลาพักก็พักแต่เพียงเล็กน้อย ความตั้งใจที่จะได้จำนวนกองฟืนมากกว่าเมื่อวานนั้นดูเหมือนจะอยู่เหนือกว่าความเหน็ดเหนื่อยเสียแล้วและเมื่อท่านขุนมานับกองฟืนในตอนเย็นก็พบว่าเขาผ่าได้เพียง 18 กอง เท่านั้น

"พรุ่งนี้เอาให้ได้เท่าวันแรกนะ" ท่านขุนสั่งด้วยคำสั่งสั้นๆ เช่นเดิม ตัวบ่าวผู้ถูกสั่งก็เข้านอนแต่หัวค่ำ ด้วยตั้งใจจะตื่นแต่เช้าอย่างสดชื่นและมีแรงมากพอ

วันที่สามนี้บ่าวคนขยันตื่นก่อนไก่ และก็ลงมือผ่าฟืนอย่างไม่รู้เหน็ดรู้เหนื่อยตั้งแต่ฟ้ายังไม่แจ่ม และเมื่อถึงเวลาพัก บ่าวผู้มุ่งมั่นก็พักเพียงแค่เบิบบ้วนเสร็จ ข้าวยังไม่ทันเรียงเม็ดดีเขาก็แบกขวานไปผ่าฟืนต่อทันที เขาแปลกใจตัวเองมาก เขารู้สึกว่าเขาได้ใช้ความพยายามอย่างมาก แต่เมื่อถึงเวลาเย็นท่านขุนเดินออกมานับกองฟืนก็นับได้เพียง 14 กองเท่านั้น

"มันน้อยลงทุกวันนะ" ท่านขุนทัก

"เรี่ยวแรงข้าพเจ้าคงหมดเสียแล้วขอรับ" บ่าวก้มหน้านิ่ง

"จะย้ายข้าพเจ้าไปทำงานในไร่นาอย่างไร ข้าพเจ้าก็ยอมหมดทุกอย่าง ข้าพเจ้าคงแก่ตัวลงเสียแล้ว"

จากนั้นบ่าวคนขยันก็พูดจาขอโทษขอขมาอภัยยาวเหยียด รวมทั้งแสดงความแปลกใจอยู่ในที่ตลอดว่าเหตุใดตัวเองจึงแรงถดถอยเร็วถึงเพียงนี้

ระหว่างที่เจ้าบ่าวผู้น้อยเนื้อต่ำใจกำลังพูดพรั่นพรอนอยู่นั้น ประโยคสั้นๆ เพียงประโยคเดียวของท่านขุนก็ทำให้บ่าวต้องหยุดพูด และก็ถึงบางอ้อทันที ท่านขุนถามสั้นๆ เพียงว่า "เจ้าลับขวานครั้งสุดท้ายเมื่อไร"

นิทานเรื่องนี้ให้แง่คิดในเรื่องใด

ตอนที่ ๓ ให้นักศึกษาอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อข้อความต่อไปนี้ว่ามีเหตุผล

“การศึกษา คือ การสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นมีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม มีความพร้อมที่จะ ประกอบการทำงานอาชีพได้ การศึกษาช่วยให้คน เจริญงอกงาม ทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การศึกษาจึงเป็นความจำเป็นของชีวิตอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากความจำเป็น ด้านที่อยู่อาศัย อาหารเครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่ ๕ ของชีวิต เป็นปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาทุก ๆ ด้านของชีวิตและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตในโลกที่มีกระแสความ เปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่าง รวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อวิถีดำรงชีวิตต้องเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วเช่นเดียวกันการศึกษายังมีบทบาทและความจำเป็น มากขึ้นด้วย”

เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย /อย่างไร /เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบฝึกที่ ๕
ทักษะการเขียน

ตอนที่ ๑ ให้นักศึกษาเขียนแนะนำตนเอง ใช้เวลาประมาณ ๑๕ - ๒๐ นาที

ตอนที่ ๒ ให้นักศึกษาเขียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับหัวข้อต่อไปนี้ (เลือก ๑ หัวข้อ) ใช้เวลาประมาณ ๓๐ - ๔๐ นาที

๒.๑ การเดินทาง/การท่องเที่ยว

๒.๒ การทำงาน/ประกอบอาชีพ

๒.๓ หนังสือที่ประทับใจ

แหล่งเรียนรู้

๑. ห้องสมุด
๒. ศักยภาพผู้สอน
๓. หนังสือ บทความ สิ่งตีพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
๔. อินเทอร์เน็ต

บรรณานุกรม

- คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (๒๕๕๒). **การใช้ภาษาไทย ๑**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และคณะ. (๒๕๕๗). **การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและหนังสือคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ผะอบ โปษะกฤษณะ.(๒๕๓๒). **ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย**. กรุงเทพฯ รวมสาส์น.
- ไพบุลย์ ดวงจันทร์. (๒๕๕๒). **การใช้ภาษา**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ราชภัฏจันทรเกษม, มหาวิทยาลัย. **โปรแกรมวิชาภาษาไทย . (๒๕๕๗). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น**. กรุงเทพฯ : กราฟฟิค โปกัส. _
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (๒๕๕๓). **การฟังเพื่อการรับสาร**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.learn.siamunicorn.com/index.html> . ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔.
- สนิท สัตโยภาส. (๒๕๕๖). **ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรุงเทพฯ : ธารอักษร.
- สิริวรรณ นันทจันทูล และองอาจ ไร่โลม. (๒๕๓๘). **ภาษาไทย ๒**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แมค, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.